

LAU
REA

Suvi Sivén (toim.)

OHJAAJUUS JA TUUTOROINTI LAUREA CERTIFIED TUTOR –KOULUTUKSESSA

Copyright © tekijät ja Laurea-ammattikorkeakoulu 2019
Taitto: Noora Montonen, Laurea-ammattikorkeakoulu

[CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kannen kuva: Shutterstock

Kuva sivulla 5: Shutterstock

Kuva sivulla 13: Andrew Neel on Unsplash

Kuva sivulla 16: Plush Design Studio on Unsplash

Kuva sivulla 19: John Schobrich on Unsplash

Kuva sivulla 20: Nathan Dumlao on Unsplash

Kuva sivulla 24: Rémi Walle on Unsplash

Kuva sivulla 26: Hope House Press on Unsplash

Kuva sivulla 31: More Hsu on Unsplash

Kuva sivulla 37: Bruce Mars on Unsplash

Kuva sivulla 41: Ian Stauffer on Unsplash

Kuva sivulla 45: Sam Mc Ghee on Unsplash

Kuva sivulla 49: Joshua Ness on Unsplash

Kuva sivulla 51: Lidya Nada on Unsplash

Kuva sivulla 54: Helena Lopes on Unsplash

Kuva sivulla 61: Robert Coelho

Kuva sivulla 64: Kelly Sikkema on Unsplash

Kuva sivulla 67: Headway on Unsplash

Kuva sivulla 69: Shane Rounce on Unsplash

Takakannen kuvat: Markus Spiske, John Schnobrich & Joshua Ness on Unplash

ISSN-L 2242-5241

ISSN 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-538-2 (verkko)

Suvi Sivén (toim.)

**OHJAAJUUS JA TUUTOROINTI
LAUREA CERTIFIED TUTOR
–KOULUTUKSESSA**

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO / TANJA TAMMINEN & SUVI SIVÉN.....	6
LAUREAN TUUTOROINNIN VIITEKEHYS - VISIO / PÄIVI AHO.....	8
OPISKELIJOIDEN TÄRKEÄ ROOLI LCT-KOULUTUKSESSA / NINA LAHTINEN.....	18
ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS LAUREASSA / LEENA KUOSMANEN & LOTTA KOJO.....	23
DEGREE-TUTOROINNIN ERITYISPIIRTEET OPETTAJATUTORIN NÄKÖKULMASTA SOTE-ALALLA / MIKA ALASTALO, RIIKKA KANERVO & JONNA VIERULA.....	29
OPETTAJATUUTORI URAOHJAAJANA / SANNA ERONEN & TARU TALLGRÉN.....	34
OPETUSVIDEOT OPETTAJATUUTORIN AMMATILLISENA TUKENA JA TYÖVÄLINEENÄ / LEENA KUOSMANEN.....	42
OHJAUS JA OPISKELIJA TYÖSSÄNI - HAVAINTOJA LAUREA CERTIFIED TUTOR-KOULUTUKSESSA / SUVI SIVÉN.....	46
THOUGHTS AND STORIES ABOUT STUDENT WELLBEING IN AN INTERNATIONAL EDUCATION INSTITUTION / LEENA KUOSMANEN.....	52
PELILLISYYTTÄ JA PORTFOLIOJA / MINNA-KAISA LEHTILINNA.....	55
AMMATILLINEN IDENTITEETTI JA OHJAAJUUS / PETRI OIKKONEN.....	62
OSALLISTUJAKOKEMUKSET LAUREA CERTIFIED TUTOR-KOULUTUKSESTA / SUVI SIVÉN.....	65

Tanja Tamminen & Suvi Sivén

1. JOHDANTO

Ohjaamiseen liittyvät kehittämistarpeet liittyvät koko yhteiskuntaa, koulutuspolitiikkaa, koulua ja koulutusta koskeviin muutoksiin. Laurea Certified opettajatuutori -koulutus on ohjaukseen liittyvää tietoista ja tavoitteellista sekä ulkoisten ja sisäisten verkostojen kehittämistä osana kiinteää asiantuntijayhteistyötä. Koulutus on mahdollistanut ohjaustyössä olevan henkilöstön henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen ja verkostoitumisen muun henkilöstön kanssa sekä ohjauksen kehittämisen Laurea-ammattikorkeakoulussa.

Koulutuksen lähipäivät ovat rakentuneet ohjaukseen liittyvistä aiheista ja toiminnallista osuuksista. Koulutuksen mentorit ovat kulkeneet koulutuksen ajan koulutettavien rinnalla ohjaamassa ja jakamassa kokemuksia. Punaisena lankana on ollut koko ohjausprosessin nitominen yhteen henkilökohtaisena kasvuna. Tämä henkilökohtainen ohjaajuuden ”tarina” on nidottu yhteen viimeisessä koulutuspäivässä.

Kiitämme Laurea Certified opettajatuutori koulutukseen osallistuneita kouluttajia, asiantuntijoita ja opiskelijoita, ilman teitä lähipäivät eivät olisi onnistuneet. Kiitämme koulutukseen osallistunutta henkilökuntaa ja tähän julkaisuun osallistuneita kirjoittajia. Toivomme, että saamme jatkoa julkaisuihin ja uusia näkökulmia keskustelujen pohjaksi. Ammattikorkeakoulumme toimintakulttuurin kehittämisen varmin tae on siihen kytkeytyvä välttämätön muutosvoima, jolla koulun ulkoa ohjatut ja rakenteeltaan jäykätkin elementit saadaan palvelemaan yksilöllisesti ja itseohjautuvasti joustavia oppimismahdollisuuksia tarvitsevia opiskelijoita.

Kiitämme työryhmässä olleita jäseniä (Anne Laaksonen, Eija Okker-Tikkunen, Janne Silajärvi, Leena Kuosmanen, Nina Lahtinen, Satu Bethell, Taru Tallgrén, Teija Laamanen). Tämä työryhmä on osoittanut me-hengen voiman niukassa aikataulussa

ja muun työn ohessa. Jokaisen panos on ollut arvokasta ja sitoutuminen yhdessä tekemiseen on kantanut läpi kahden menestyksellisen koulutuksen. Olemme saaneet yhdessä olla tärkeän aiheen äärellä ja ymmärtää ohjauksen moninaisuuden elämässä sekä työssämme. Ennen kaikkea olemme oppineet ymmärtämään vuorovaikutuksen merkityksen tässä toiminnassa ja jakaneet sitä koulutuksessa olleille. Vararehtoria Katri Ojasaloa kiitämme taustatuesta ja luottamuksesta ”vapaisiin” käsiin koulutuksen toteutuksessa. Kohdennetut resurssit lehtoreille ovat mahdollistaneet toteutuksen.

Koulutuksen keskeisinä elementteinä ovat olleet opiskelijälähtöisyys ja aito uteliaisuus opiskelijan ohjauksen tarpeeseen. Opiskelijan kannalta ohjauksen haasteet muuttuvissa oppimisympäristöissä liittyvät nykyiseen oppimiskäsitykseen ja –kulttuuriin, joissa korostuvat itsenäiset ratkaisut. Opiskelun liittyminen osaksi yksilön elinikäistä oppimista, opintojen yksilöllinen rakentaminen opetussuunnitelman pohjalta, itseohjautuvat työskentelytavat, yksilön vastuu oman oppimispolun tekijänä ja uudenlaisten oppimismahdollisuuksien löytäminen ovat tekijöitä, jotka lisäävät ohjauksellista tarvetta.

Ammattikorkeakoulussa ohjauksellisina haasteina voidaan pitää opintojen edistämisen sekä keskeyttämisen kysymyksiä ja ratkaisumalleja sekä monin eri tavoin tapahtuvaa työelämän ja koulutuksen nivoutumista toisiinsa, joihin ohjauksen tulee omalta osaltaan vastata. Ohjauksen avainkohdiksi muodostuvat ohjauksen asiantuntijuus ja sen kehittyminen, ohjausprosessi, oppiminen ja sen kuvaaminen, osaamisen kehittyminen, yksilöllisyys ja yhteisöllisyys opiskelussa ja työssä, arjenhallinta, arvot ja ihmiskäsitys. Ohjauksen tulee perustua hyvin selkeästi ammattikorkeakoulumme yhteisön kulttuuriin ja käytäntöihin. Ohjaus on koko ammattikorkeakoulun yhteisön tehtävä, vaikka päävastuu ohjauksesta ammattikorkeakoulussa on opettajatuutorilla, rakentuu se vahvasti yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa Laurean ohjaussuunnitelman mukaisesti.

”Olen hiljalleen tajunnut, vei kylläkin aikaa että LCT- koulutuksen parasta antia oli se teidän lempeä ja inhimillinen ote ja ilmapiiri. Sovellan nyt samaa omille opiskelijoilleni

” Palaute L - CT koulutuksen käynyt opettajatuutori

Päivi Aho

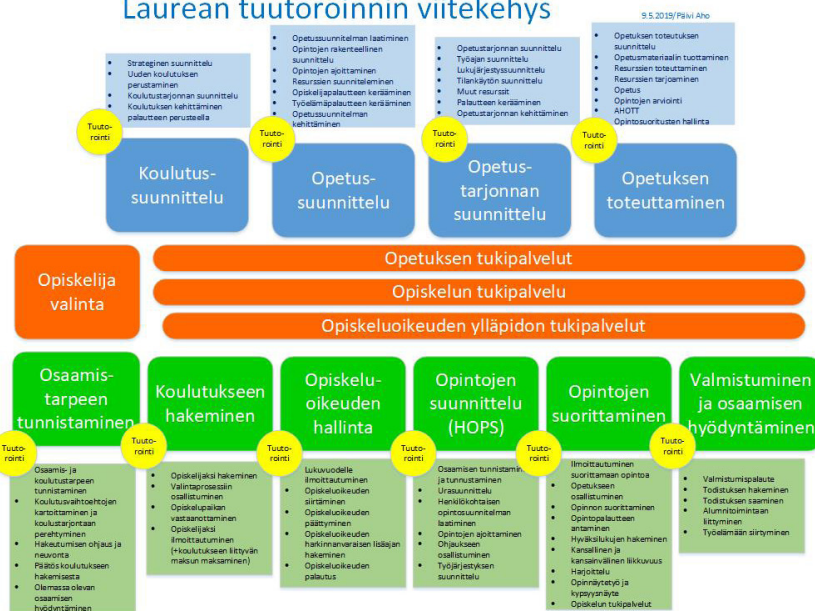
LAUREAN TUUTOROINNIN VIITEKEHYS - VISIO

Tässä artikkelissa hahmotan visiota Laurean tuutoroinnin viitekehystä opintojen suunnittelun (HOPS), opintojen suorittamisen ja opiskeluoikeuden hallinnan näkökulmasta. Lisäksi pohdin, miten koulutussuunnittelun, opetussuunnittelun, opetustarjonnan suunnittelun sekä opetuksen toteuttamisen prosessien kautta voidaan mahdollistaa opiskelijan valmistuminen tavoiteajassa. Lisäksi kuvaan luettelomaisesti tukipalveluita, jotka mahdollistavat koko koulutusprosessin sujuvan läpiviemisen ja opetus- ja opiskeluprosessin tehokkaan hoitamisen.

Tarkastelen tuutorointia osana korkeakoulujen OPI-viitearkkitehtuuria. OPI-viitearkkitehtuuri on korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen tukipalveluista vastaavien toimijoiden kehittämä yhteinen tapa kuvata opiskelun ja opetuksen sekä niiden tuen ja hallinnon prosesseja sekä palveluita. OPI-viitearkkitehtuuri tarjoaa yhteisen mallin ja käsitteistön opiskelun ja opetuksen sekä niiden tuen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

OPI-viitearkkitehtuuri sisältää seuraavat prosessialueet: opiskelijaksi hakeutuminen, opiskelijavalinta, koulutussuunnittelu, opetussuunnittelu, opetustarjonnan suunnittelu, opetuksen toteuttaminen, opintojen suunnittelu, opintojen suorittaminen, valmistuminen sekä opetuksen ja opiskelun tukipalvelut ja opiskeluoikeuden ylläpito.

Laurean tuutoroinnin viitekehys

Kuvio 1. Laurean tuutoroinnin viitekehys (OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2015 & 2019, muokannut Päivi Aho)

Opiskelijan polun prosessit ja tuutorointi

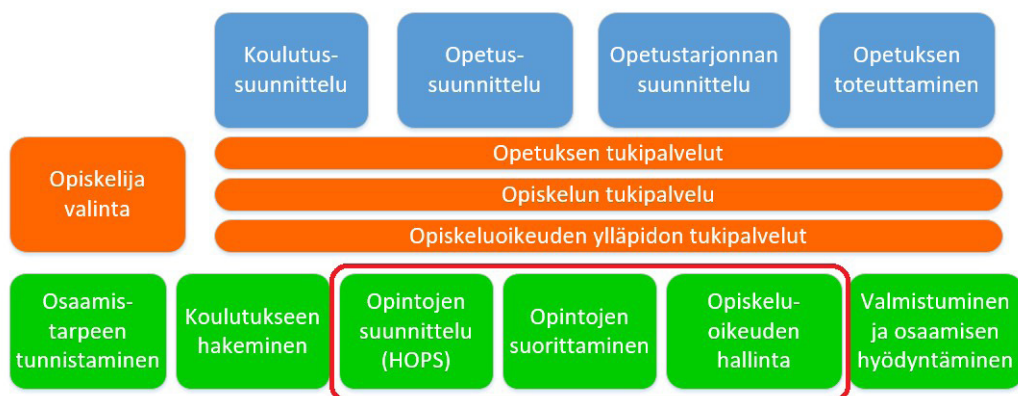
Opintojen suunnittelu (HOPS)

Opiskelijan hyvin laadittu HOPS on opiskelijan ja tuutoropettajan tärkein työkalu tavoiteltaessa opintojen nopeaa edistymistä ja tavoiteajassa valmistumista. Heti opintojen alussa opiskelija tuutoropettajansa avustamana rakentaa HOPSin koko tutkinnon ajalle. Opiskelijan HOPSin pohjana on koulutuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmaan tehdyn ajoituksen perustella ydinosoamisen opinnot sijoittuvat opiskelijan HOPSiin opiskelualueiden mukaisille lukukausille. Opiskelija lisää HOPSiin täydentävään osaamisen opinnot niin, että jokaiselle lukukaudelle on sijoitettuna vähintään 30 opintopistettä opintoja.

Opiskelijan aiempi osaaminen otetaan huomioon HOPSin laadinnassa. Opiskelijalle hyväksiluetaan tutkintoon aiempaa osaamista sovitujen hyväksilukukäytänteiden mukaisesti ja HOPS rakennetaan tämän osaamisen pohjalle. Opintovalintoja HOPSiinsa tehdessään opiskelija miettii urasuunnitelmaansa ja tekee sitä edistäviä opintovalintoja. Opiskelija suunnittelee HOPSilleen mahdolliset kansainvälisen opiskelija- ja/tai harjoittelijavaihdon liikkuvuusjaksot sekä kesäopinnot ja mahdolliset ristiinopiskeluopinnot toisesta korkeakoulusta.

Jos opiskelijalta jää opintoja suorittamatta, hän siirtää ne tuleville kausille, jolloin ne eivät jää roikkumaan menneisyyteen ja opiskelija on koko ajan tietoinen, mitkä opinnot hänen pitää suorittaa. Poissaoloaikojen ajalle jääneet opinnot opiskelija siirtää tuleville läsnäolokausille, näin paluu opintojen pariin helpottuu.

OPI - viitearkkitehtuuri

Kuvio 2. Opiskelijan polun prosessit (OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2015)

Tuutoropettaja käy opiskelijan kanssa tuutorkeskustelun ja hyväksyy opiskelijan HOPSin vähintään kerran lukukaudessa. Jos opintojen eteneminen hidastuu 30 op/lukukausi vauhdista, tuutoropettaja yhdessä opiskelijan kanssa selvittää ja ratkaisee hitaan opintojen etenemisen taustalla olevia syitä. Opintojen hitaaseen etenemiseen on tärkeää reagoida heti, kun havaitaan, että opiskelija putoaa oman ryhmänsä etenemisvauhdista. Jos hitaaseen etenemiseen puututaan viiveellä, opintojen kirittäminen tavoiteajan vauhtiin vaikeutuu.

Opintojen suunnitteluvaiheeseen voi liittyä esteitä, jotka vaikeuttavat opintojen etenemistä tavoiteajassa. Tuutoropettajan ja pedagogisen johdon tulisi tunnistaa nämä karikot nopeasti ja ohjauksen avulla auttaa opiskelijaa välttämään nämä karikot.

Opintojen suunnittelussa on tunnistettu mm. seuraavia karikoita:

- Opiskelijalla ei ole tuutoropettajaa, jolta voisi hakea tukea
- Opiskelija kanssa ei käydä tuutorkeskustelua lukukausittain
- Opiskelija ei hae ohjausta eikä osallistu sovittuihin tuutorkeskusteluihin
- Opiskelija hakee ohjausta, mutta tuutoropettaja ei reagoi ohjauspyyntöön
- Opiskelija ei päivitä HOPSiaan
- Opiskelija ei lähetä HOPSia hyväksyttäväksi
- Opiskelijan HOPSia ei hyväksytä lukukausittain
- Opiskelija ei keskustele tuutorin kanssa HOPSin opintoalinoista
- Opiskelija valitsee HOPSiinsa opintoja, jotka eivät tue hänen urakehitystään
- Opiskelija valitsee HOPSiinsa opintoja, joita ei hyväksytä tutkintoon
- Opiskelija valitsee HOPSiinsa opintoja yli tutkinnon laajuuden
- Opiskelija ei valitse HOPSiinsa riittävästi opintoja (vähintään 30 op/kausi)
- Opiskelija ei ajoita opintojaan HOPSiinsa koko tutkinnon ajalle

- Opiskelija ei ajoita HOPSiinsa mahdollista kv-vaihtoa
- Opiskelija ei ajoita HOPSiinsa harjoittelujaksoja
- Opiskelija ei ajoita HOPSiinsa opinnäytetyötä
- Opiskelija ei ajoita HOPSiinsa ristiinopiskeluopintoja, mutta ilmoittautuu niihin
- Opiskelija ei siirrä poissaolokaudelle ajoitettuja opintoja tuleville läsnäolokausille
- Opiskelija ei siirrä suorittamatta jääneitä opintoja tuleville läsnäolokausille

Tuutoropettajan tukena HOPS -työssä on tuutoropettajan työpöytä, joka mahdollistaa opiskelijan opintojen etenemisen reaaliaikaisen seurannan. Lisäksi tuutoropettajan käytössä on erilaisia opintojen edistymisen seurannan raportteja, jotka mahdollistavat varhaisen puuttumisen opintojen hitaaseen etenemiseen.

Opintojen suorittaminen

Kun opetustarjonta on julkaistu, opiskelija ilmoittautuu HOPSiinsa kyseiselle kaudelle ajoitetuille opinnoille. Tuutoropettaja varmistaa, että kaikki hänen opiskelijansa ovat ilmoittautuneet opinnoille niin, että vähintään 30 opintopisteen määrä/lukukausi täyttyy.

Kun opetustarjonta on luotu käyttäen apuna tietoa siitä, mitä opintoja on ajoitettu HOPSeille, voidaan luoda riittävä määrä toteutuksia ja vältetään tilanteelta, että ilmoittautuneita toteutuksille on enemmän kuin mitä toteutuksille mahtuu. Jos ilmoittautuneita on enemmän kuin luoduille toteutukselle mahtuu, etusija annetaan opiskelijalle, jolla kyseinen opinto on ajoitettu HOPSiin. Tämä motivoi opiskelijaa, kun hän tietää pääsevänsä opintoihin, jotka hän on suunnitellut eikä hänen tavoiteajassa valmistuakseen tarvitse ottaa tutkintoonsa opintoja, jotka eivät edistä hänen uravalintaansa.

Toteutuksen opettajalla on tärkeä tehtävä edistää opiskelijan osaamisen kehittymistä, mm. tarjoamalla opiskelijalle vaihtoehtoisia tapoja suorittaa opinto. Kun opinto on suoritettu, toteutuksen opettaja kirjaa suoritukset rekisteriin määräajassa ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan antama opintopalaute otetaan huomioon ja korkeakoulussa huolehditaan siitä, että esiinnousseet epäkohdat ja laatuvaajat korjataan.

Opintojen suorittamisvaiheeseen voi liittyä haasteita, jotka vaikeuttavat opintojen etenemistä tavoiteajassa. Tuutoropettajan, toteutuksen opettajien ja pedagogisen johdon tulisi tunnistaa nämä karikot nopeasti ja ohjauksen avulla ratkaista opintojen suorittamiseen liittyvät haasteet.

Opintojen suorittamisvaiheen karikkeina on tunnistettu mm.

- Opiskelija ei tunnista osaamistarvettaan
- Opiskelija ei saa halumaansa ohjausta opinnon opettajalta
- Opiskelija ei saavu suorittamaan opintoa, johon hänet on hyväksytty
- Opiskelija saa hylätyn arvosanaa suorituksesta
- Opiskelija ei osallistu hylätyn suorituksen uusintaan
- Opiskelija ei tyydy saamaansa arvosanaan, vaan haluaa (tarpeettomasti) korottaa arvosanaa
- Opiskelijalle ei kirjatta arviointia, vaikka suoritus on tehty
- Opiskelija ei hae hyväksilukua aiemmasta osaamisestaan
- Opiskelija ei saa hyväksilukua aiemmasta osaamisestaan
- Opiskelija ei kansainväliseen vaihdon aikana saa suoritettua riittävästi opintoja
- Opiskelija ei valitse opintoja yhteistyökorkeakouluista, vaikka se edistäisi hänen uratoiveitaan
- Opiskelija ei löydä harjoittelupaikkaa
- Opiskelija ei saa harjoittelujaksoja suoritetuksi
- Opiskelija ei saa opinnäytetyötä valmiiksi
- Opiskelija ei saa palautetta osaamisestaan
- Opiskelija ei seuraa opintojensa etenemistä
- Opiskelija ei tee valmistumisilmoitusta, vaikka kaikki opinnot on suoritettu
- Opiskelija ei saa riittäviä tukipalveluita opintoihin.

Opiskeluoikeuden hallinta

Kun opiskelija on saanut opiskeluoikeuden, hän ylläpitää opiskeluoikeuttaan ilmoittautumalla lukuvuodelle läsnä- tai poissaolevaksi, hakemalla opiskeluoikeuden palautusta tai harkinnanvaraista lisäaikaa. Tuutoropettaja varmistaa, että kaikki hänen opiskelijansa ovat ilmoittautuneet lukuvuodelle, että ei pääse syntymään tilanteita, että opiskelija menettää opiskeluoikeutensa ja joutuu hakemaan opiskeluoikeuden palautusta. Kun opiskelija on menettänyt opiskeluoikeutensa ja hakee opiskeluoikeuden palautusta, opiskelijan tulee tehdä HOPSin ajoitus suunnitelma, miten hän aikoo suorittaa puuttuvat opinnot niin, että valmistuu tavoiteajassa.

Jos opiskelija ei saa suoritettua tutkintoa tavoiteajassa, opiskelija tekee yhdessä tuutoropettajan kanssa HOPSin lain sallimalla lisävuodelle ajoittamalla tutkinnosta puuttuvat opinnot lisävuodelle. Tuutoropettaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä ja tukee häntä suorittamaan tutkinnon viimeistään lisävuoden aikana.

Jos opiskelija ei saa suoritettua opintoja lain salliman lisävuoden aikana, opiskelija voi hakea harkinnanvaraista lisäaikaa. Harkinnanvaraista lisäaikaa myönnetään vain, jos puuttuvien opintojen määrä on vähäinen. Kun opiskeluoikeusaika on ylitetty ja puuttuvien opintojen määrä on suuri, harkinnanvaraista lisäaikaa ei myönnetä ja opiskelija ohjataan suorittamaan puuttuvat opinnot avoimen ammattikorkeakoulun opintoina. Kun kaikki puuttuvat opinnot on suoritettu, opiskelijan opiskeluoikeus palautetaan ja hänet valmistetaan.

Opiskeluoikeuden hallinnassa on tunnistettu monia karikkoja, jotka johtavat opintojen keskeyttämiseen tai valmistumisen viivästymiseen. Tuutoropettajan tulisi tunnistaa nämä karikat nopeasti ja ohjauksen avulla välttää näiden tilanteiden syntyminen.

Opiskeluoikeuden hallinnan liittyvät mm. seuraavia karikoita:

- Uusi opiskelija ottaa opiskelupaikan vastaan, aloittaa opiskelun, mutta eroaa opintojen alussa
- Lukuvuosimaksuvelvollinen opiskelija ei maksa lukuvuosimaksua ja menettää opiskeluoikeuden
- Opiskelija ei ilmoittaudu lukuvuodelle tai kaudelle ja menettää opiskeluoikeuden
- Opiskelija ei hae opiskeluoikeuden palautusta ja tutkinto jää kesken
- Opiskelija ilmoittautuu lukuvuodelle tai -kaudelle läsnäolevaksi, mutta en aio suorittaa opintoja
- Opiskelija siirtää opiskeluoikeutensa toiseen korkeakouluun
- Opiskelija siirtää opiskeluoikeutensa toiseen koulutukseen oman korkeakoulun sisällä, jolloin kaikkia tehtyjä suorituksia ei voida hyväksilukea uuteen koulutukseen
- Opiskelija ei hae harkinnanvaraista lisäaikaa ja menettää opiskeluoikeutensa ja tutkinto jää kesken
- Opiskelija ei saa harkinnanvaraista lisäaikaa ja menettää opiskeluoikeutensa ja tutkinto jää kesken
- Opiskelija erotetaan väliaikaisesti ja hän ei voi jatkaa opintojaan toistaiseksi
- Opiskelija eroaa ja jättää tutkinnon suorittamisen kesken.

Koulutuksen hallinnon prosessit tuutoroinnin tukena

Kuvio 3. Koulutuksen hallinnon prosessit (OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2015)

Koulutussuunnittelu

Korkeakoulun pedagoginen johto vastaa koulutuksen strategisesta suunnittelusta, uusien koulutusten perustamisesta ja koulutustarjonnan suunnittelusta sekä koulutusten kehittamisestä. Tuutoroinnin näkökulma ja tarpeet huomioidaan korkeakoulun koulutussuunnittelussa siten, että mahdollistetaan opettajille tuutorikoulutus, välineet ja riittävät resurssit tuutoroinnin tehokkaaseen hoitamiseen. Korkeakoulun pedagoginen johto huolehtii myös siitä, että tuutoropettajina toimivat opettajat, jotka kokevat tuutoroinnin omaksi osaamisalueekseen ja haluavat sitoutua toimimaan tuutoreina. Korkeakoulun pedagoginen johto vastaa ohjaussuunnitelman tekemisestä ja ylläpitämisestä sekä määrittelee ohjauksen painopistealueet. Tuutoropettajan resurssit kohdennetaan erityisesti niihin opiskelijoihin, joiden opintojen etenemisen vauhti hidastuu tavoitellusta (30 op/kausi).

Opetussuunnittelu

Opetussuunnittelussa rakennetaan koulutusten opetussuunnitelmat ja kuvataan opetuksen tavoitteet ja rakenteet, opetussuunnittelussa huomioidaan aina myös tuutoroinnin näkökulma ja tarpeet. Opetussuunnitelmat rakennetaan niin, että opintojen suorittaminen tavoiteajassa on mahdollista ja opetussuunnitelma sisältää vähintään tutkinnon laajuuden mukaisen määrän opintoja. Opetussuunnitelmassa opinnot ajoitetaan lukukausille niin, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintoja vähintään 30 opintopistettä/lukukausi. Opinnot ovat laajuudeltaan sellaisia, että opinnon jakamista osasuorituksiin ei tarvita. Opetussuunnitelman pohjalta opiskelijoille rakennetaan HOPSit niin, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa tutkinto tavoiteajassa.

Opetustarjonnan suunnittelu

Opetustarjonnan suunnittelussa opetussuunnitelman pohjalta laaditaan hyvissä ajoin opetustarjonta, joka kertoo, mitä opintoja tietyllä aikajaksolla toteutetaan sekä varataan opettajille riittävät työaikaresurssit opetuksen toteuttamiseen.

Kun opintojen ajoitukset HOPSiin on tehty opiskelijan koko tutkinnon ajalle, niin korkeakoululla on tiedossa, mitä opintoja opiskelijat ovat valinneet HOPSiinsa ja korkeakoulu pystyy kysynnän perusteella tarjoamaan riittävästi opiskelijoiden valinnan mukaisia opintoja. Kun opinnot on ajoitettu HOPSiin, korkeakoululla on tiedossa, mitä opintosuorituksia opiskelijoilta puuttuu, jotka olisi pitänyt suorittaa menneillä kausilla ja korkeakoulu voi tarjota näitä puuttuvia opintoja, jotta opiskelijat saavat rästiin jääneet opinnot suoritettua.

Täydentävien opintojen ja kesätarjonnan osalta tarjonnassa on erittäin haluttuja opintoja, joihin kaikkia halukkaita ei voida ottaa mukaan. Kun nämä opinnot ovat opiskelijan HOPSille ajoitettuna, tiedetään paljonko ja milloin kyseisiä opintoja pitää tarjota ja tarvittaessa voidaan lisätä näiden opintojen toteutuksia. HOPSeihin perustuva opetustarjonnan suunnittelu vähentää myös opiskelijan tarvetta

ilmoittautua tarpeettoman monille opinnoille vain siitä syystä, että pääsisi edes joillekin opinnoille. Tämä vähentää myös tilanteita, joissa toteutukselle hyväksytty opiskelija ei tule suorittamaan opintoa ja näin vie paikan joltain muulta toteutukselle halukkaalta opiskelijalta.

Opetuksen toteuttamisen suunnittelu

Opetuksen toteuttaminen kuvataan opettajan laatimassa toteutussuunnitelmassa, jossa ilmaistaan opetuksen tarkennettu sisältö kuten mm. toteutustapa, suoritustavat, oppimateriaali, työelämäyhteistyö, arviointikriteerit, toteutuksen tärkeät päivämäärät, opiskelijan ajankäyttö ja kuormitus, sisällön jaksotus, mahdolliset lisätiedot, arviointimenetelmät, arvioinnin perusteet ja arviointikriteerit sekä ohjausmenetelmät.

Toteutussuunnitelmat ovat valmiina hyvissä ajoin ennen kuin ilmoittautuminen toteutukselle alkaa. Toteutussuunnitelmassa opiskelijoille annetut lupaukset esim. opetusmuodoista ja suoritustavoista ovat sitovia. Opetukseen liittyvät lukujärjestyssuunnitelmat laaditaan hyvissä ajoin ennen toteutukselle ilmoittautumista, jolloin opiskelija voi välttää mahdolliset päällekkäisyydet. Tällöin opiskelija saa aikataulut tietoonsa ennen opetuksen alkua ja hän voi sopia mahdollisia työvuorojaan niin, että ne eivät mene päällekkäin tarjottavan opetuksen kanssa.

Koulutuksen tukipalvelut opiskelun, tuutoroinnin ja opetuksen tukena

Opiskelijoille, tuutoropettajille, toteutuksen opettajille, opetuksen esimiehille ja korkeakoulun johdolle tarjotaan koulutusprosessin läpiviemiseen tukipalveluita, jotka tukevat opiskelua, - opetus- ja koulutusprosessin tehokasta hoitamista.

Opintojen suunnittelun tukipalveluina on käytettävissä mm. opetussuunnitelmapalvelut, vuosisuunnittelun palvelut, opetustarjonnan palvelut, toteutussuunnitelmapalvelut, ohjaus- ja neuvontapalvelut, tuutorointipalvelu ja HOPS-palvelu (PAKKI) sekä opintoihin ilmoittautumis- ja hyväksyntäpalvelu.

Opintojen suorittamisen tukipalveluina tarjotaan mm. ohjaus- ja neuvontapalvelut, tuutorointipalvelu, opiskelijan arjen tukipalvelut, opiskelijan hyvinvointipalvelut, oppimateriaali- ja tiedonhakintapalvelut, oppimisympäristöpalvelut, lukujärjestyspalvelut, tila- ja resurssivarauspalvelut, ristiinopiskelupalvelut, kansainvälisen liikkuvuuden palvelut, uraohjaus- ja opinnäytetyöpalvelut, harjoittelupaikkojen hakupalvelut, uusintatenttipalvelut, opintosuoritusten arviointipalvelut, hyväksilukupalvelut, opintojen edistymisen seurannan palvelut, tuutoropettajan työpöydän palvelut, oppimisanalytiikka ja tiedolla johtamisen palvelut sekä palautepalvelut.

Opiskeluoikeuden hallinnan tukipalveluina on käytettävissä mm. hakijapalvelut, ohjaus- ja neuvontapalvelut, sähköisen asioinnin palvelut, lukuvuodelle ilmoittautumispalvelut, käyttöoikeus- ja pääsypalvelut, yhteistyö- ja liikkuvuuspalvelut, opiskeluoikeuden palautuksen ja harkinnanvaraisen lisäajan hakupalvelut ja valmistuttamispalvelu.

Koulutuksen, opetuksen ja opiskelun tukipalveluita kehitetään tarjoamalla sähköisiä ja käyttäjystävällisiä tietojärjestelmäpalveluita. Opintojen etenemisen seurantaan tarjotaan tehokkaita analytiikkapalveluita, jotka mahdollistavat opiskelu- ja koulutusprosessin reaaliaikaisen seuraamisen, arvioinnin ja kehittämisen.

Yhteenveto

OPI-viitearkkitehtuuri tarjoaa mallin ja käsitteistön kuvata korkeakoulun toimintaan liittyviä prosesseja sekä prosessien välisiä suhteita. Kun korkeakoulu rakentaa tuutoroinnin suunnitelmaa, OPI-viitearkkitehtuuri antaa tehokkaan työkalun, jonka avulla voidaan ottaa huomioon ne prosessit ja palvelut, jotka mahdollistavat tuutoroinnin tehokkaan hoitamisen. Tuutorointi ei ole vain tuutoropettajan ja opiskelijan välinen asia, vaan kytkeytyy koko korkeakoulun koulutusprosessiin.

Tuutoroinnin keskeisenä työkaluna on opiskelijan HOPS. Koko tutkinnon ajalle laadittu ja ajoitettu sekä opiskelijan urasuunnitelman huomioonottava HOPS mahdollistaa opiskelijan opintojen etenemisen seurannan ja valmistumisen tavoiteaikana.

Lähteet:

- Korkeakoulujen OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2019 <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCKOOTTUKI/Korkeakoulujen+OPI-viitearkkitehtuuri>
- Korkeakoulujen OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2019 <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCKOOTTUKI/Oppijan+polku>
- Korkeakoulujen OPI-viitearkkitehtuuri, CSCKOOTTUKI 2015 <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCKOOTTUKI/OPI-viitearkkitehtuuri+2015>

Nina Lahtinen

OPISKELIJOIDEN TÄRKEÄ ROOLI LCT-KOULUTUKSESSA

L aurea Certified Tutor –koulutuksessa (myöhemmin LCT-koulutus) tärkeänä pidetään opiskelijoiden osallistumista koulutukseen. Koulutuksessa on neljä lähipäivää, joiden teemat ovat tuutoropettajana Laureassa, ohjausmenetelmät, monimuotoisuus ja –kulttuurisuus sekä hyvinvointi. Jokaiseen päivään suunnitellaan opiskelijoiden osallistuminen. Usein harjoitteet, tehtävät ja luennot vaativat opiskelijoiden tietämystä ja asiantuntemusta, mutta opiskelijat voivat toimia puheenjohtajina tai suunnitella jonkin osan ohjelmasta. Keskeistä on, että opiskelijoiden ääntä kuullaan päivien aikana tavalla tai toisella. Tässä artikkelissa kuvataan opiskelijoiden toimintaa ja osallisuutta jaoteltuna lähipäivien mukaan.

Ensimmäinen lähipäivä – Tuutoropettajana Laureassa

LCT-koulutus alkoi vararehtorin ja opintopäällikön alkutervehdysten jälkeen Laurean opiskelijakunta Laureamkon ja opiskelijoiden johdolla. Tällä opiskelijoiden vetovastuulla haluttiin heti muistuttaa tuutoropettajille, mikä tuutoroinnissa on tärkeää. Tuutoroitavat opiskelijat ovat toiminnan keskiössä.

Laureamkon edustajat ja esittelivät opiskelijakunnan toimintaa. Useimmat opettajat tuntevat Laureamkon opiskelijakuntana, mutta heidän monipuolinen toimintansa opiskelijoiden apuna ja tukena on monelle hieman vierasta. Kun tuutoropettaja tietää tarjonnasta, hän osaa ohjata opiskelijat ja hakeutua tarvittaessa itsekin Laureamkon palveluiden pariin. Laureamko voi toimia linkkinä opiskeijoiden ja tuutoropettajien välillä.

Koulutetut tuutoropiskelijat ottivat seuraavana vuoron ja ryhmäyttivät koulutukseen osallistuvat erilaisin ryhmäyttämisen- ja fasilitointimenetelmin. Monesti roolien vaihtaminen on outoa ja jännittävää. Tässä harjoitteessa kumpikin osapuoli vaihtoi roolia ja opiskelijat ohjasivat opettajien toimintaa. Tämänkaltainen toiminta on hyvä muistutus siitä, että opiskelijat ovat aktiivisia toimijoita ja ansaitsevat hyvää ohjausta.

Toinen lähipäivä – ohjausmenetelmät

Toisena lähipäivänä keskityttiin ohjausmenetelmiin, ja opiskelijat saivat keskeisen roolin iltapäivän harjoitteissa. Opiskelijat saivat valmiiksi annetun roolin esimerkiksi aikuisopiskelijana, opintojaan kiihdyttävänä tai jostain opiskelua haittaavasta vaikeudesta kärsivänä. Koulutuksessa olevat jakaantuivat pienryhmiin ja opiskelijat kiersivät näissä ryhmissä hakemassa ohjausta oman roolinsa mukaiseen tarpeeseen. Jokainen pienryhmän jäsenistä ohjasi hänen vuorolleen sattunutta opiskelijaa muutamain minuutin. Tämän jälkeen oli hetki aikaa keskustella ja reflektoida tilannetta ensin opiskelijan kanssa ja vielä ryhmän kesken, kun opiskelija siirtyi jo seuraavan ryhmän luokse.

Ohjaajat kokivat harjoitteen erittäin hyödylliseksi. Lisää aikaa kaivattiin jälkikeskusteluun. Olisi haluttu rauhassa pohtia ja keskustella siitä, miten oli itse toiminut ohjaajana, miten olisi voinut toimia toisin, miten muut olisivat tehneet ja minkälaisia ohjausmenetelmiä oli käytetty tai olisi voinut käyttää. Varsinkin opiskelijan kuuleminen tässä keskustelussa pidempään olisi varmasti ollut hedelmällistä.

Opiskelijat antoivat palautetta harjoitteen jälkeen. Annettu ohjaustilanne tuntui opiskelijoista melko luonnolliselta varsinkin alun jännityksen kaikkottua. Yksi opiskelija saapui ohjattavaksi verkon kautta ja ohjaaja istui tietokoneen ääressä. Verkkotuutoroinnissa tilanne oli lähinnä tavanomaista ohjaustilannetta, kun ohjausta seuraava opettajaryhmä ei ollut opiskelijalle näkyvissä. Opiskelijoiden mielestä annettuihin rooleihin oli helppo eläytyä, vaikka ohjeet olivat lyhyet ja välillä ohjaajan kysymykset pääsivät yllättämään.

Opiskelijat kokivat ohjauksen jälkeisenkin keskustelun hyväksi ja se olisi voinut heidänkin mielestään olla pidempi. Opiskelijat arvelivat opettajien hyötyvän harjoitteesta, koska se oli ohjaajallekin todellisen tuntuinen, kun opiskelija voi sanoa tai kysyä mitä vaan kuten todellisuudessakin. Harjoitteen hyötynä on, että siinä tuutoropettaja uskaltaa kokeilla erilaisia menetelmiä ilman epäonnistumisen pelkoa.

Opiskelijoilta syntyi kehittämisideoita niin harjoitteisiin kuin todellisiin ohjaus-tilanteisiinkin. Harjoitteet ehdotettiin videoitaviksi, jotta ohjaaja itse voisi katsoa tilanteen myöhemmin läpi. Tämä auttaisi ohjaajaa refleктоimaan ja kehittämään ohjaustaan. Opiskelijat toivoivat, että aikaa varattaisiin enemmän ohjauksen jälkeen tapahtuvaan keskusteluun, johon opiskelijat haluaisivat osallistua. Opiskelijatuutorina toiminutta opiskelijaa lämmitti ohjaajan maininta opiskelijatuutoreiden työstä ohjauksen apuna.

Opiskelijat osaavat reflektoida harjoitteena ollutta ohjaustapaamista monella tavalla ja jatkoa ajatellen tätä kannattaa LCT-koulutuksessa hyödyntää enemmän. Opiskelijoilta tuli monia ideoita ohjauksen kehittämiseen todellisissa ohjaus-tilanteissa. Verkko-ohjauksessa nettiyhteys kannattaa varmistaa vaihtoehtoisella tavalla, jos ensimmäiseksi käyttöön valittu yhteys ei toimi. Todellisiin ohjauksiin toivottiin ohjaajilta aikaa näyttää kunnolla esimerkiksi opiskelijoiden intranetin Linkin toiminta. Opiskelijat muistuttivat, että tuutoropettajan tulisi useammin kysyä opiskelijalta, että mitä hän ajattelee tai toivoo ohjaukselta ja koulutukselta.

Kolmas lähipäivä - monimuotoisuus ja -kulttuurisuus

Kolmannen lähipäivän teema oli monimuotoisuus- ja kulttuurisuus. Opiskelijoita oli paikalla monimuotoisena ja varsinkin monikulttuurisena joukkona. Monimuotoisuus saattaa usein jäädä ulospäin näkyvämmäksi asiaksi. Se on silti läsnä Laureassa jokaisella kampuksella ja jokaisessa koulutuksessa. Monikulttuurisuus näkyy helpommin ulospäin ja kuuluu opiskelijoiden puheessa useiden kielten kirjona.

Moninaisuuden päivä alkoi luento-osuudella, jonka juonsivat Laurean degree – opiskelijat. Opiskelijoiden äidinkieli ei ole suomi ja he opiskelevat englanniksi. Silti he halusivat tehdä juonnot suomeksi. Tämä varmasti vaati nuorilta naisilta rohkeutta. Jännitys näkyi alkuun hieman ja laski äänen kuuluvuutta, mutta juonnot tulivat asianmukaisesti tehdyiksi. Loppua kohden juonnot syntyivät rennommin. Aamupäivä päättyi juontajakaksikon esitykseen. He kertoivat taustoistaan, ja miksi halusivat tulla opiskelemaan Laureaan. Kummatkin olivat tyytyväisiä tähänastisiin opintoihinsa, opetukseen Laureassa ja Laurean tarjoamiin palveluihin. Opinnoista perittävä maksu on heille huomattava kustannus ja sen kanssa he ja moni muukin lukukausimaksua maksava opiskelija joutuvat painimaan.

Lounaan jälkeen ohjelma jakautui osiin ja noin kolmasosa tuutoropinnoissa mukana olevista sai kerrallaan tutustua Laurean Leppävaaran kampuksen englanninkielisissä opinnoissa opiskeleviin tietotekniikan opiskelijoihin. Puheenjohtajana toimi tietysti degree-opiskelija vaikkakin toiselta alalta. Keskustelu kulki eri äidinkieltä puhuvien ryhmytyemisestä keskenään ja englanninkielen käyttämisestä opinnoissa aina suomalaiseseen kulttuuriin integroitumiseen. Pääasiana oli, että tuutoropettajat pääsivät näkemään ja kuulemaan opiskelijoiden mielipiteitä ja tarinoita. Toiselta opettajalta kuultuna asiat eivät tule niin konkreettiseksi, kuin suoraan kontaktissa opiskelijoihin.

Päivän viimeinen ohjelma oli ryhmäkeskustelu työssä tai opinnoissa tapahtuneisiin kansainvälisyyskokemuksiin liittyen. Jokaiseen ryhmään tuli mukaan vähintään yksi opiskelija. Laurean opiskelijat olivat avoimia ja sanavalmiita, vaikka mukana oli useita tuutoropettajia ja muuta henkilökuntaa. Tämänkaltaiset tilaisuudet antavat hyvää kokemusta opiskelijoille työelämää varten ja tuutoropettajille ne antavat tärkeää tietoa opiskelijoiden ajatuksista.

Neljäs lähipäivä – hyvinvointi

Viimeinen lähipäivä oli monen opettajan hämmästykseksi omistettu tuutoropettajan hyvinvoinnille. Ajatuksena oli, että hyvinvoiva tuutoropettaja jaksaa tehdä työtään ja olla parhaalla mahdollisella tavalla tukena opiskelijoille. Tässä päivässä opiskelijoiden taholta mukana oli Laurean opiskelijakunnan Laureamkon edustajat.

Laureamkon eräänä tärkeänä tehtävänä on toimia yhdistävänä tekijänä opettajien sekä muun henkilökunnan ja opiskelijoiden välillä, jos jostain syystä yhteyttä ei muuten saada toimivaksi. Toki tuutoropettajat ovat yleensä hyvin lähellä opiskelijoita ja yhteistyö sujuu mainiosti. Silti koulutuksessa on hyvä kuulla puolin ja toisin ajatuksia, jotta mahdollisilta tulevilta kompastuskiviltä vältyttäisiin. Laureamko hakee ja kouluttaa tuutoropiskelijoita tuutoropettajien avuksi aloittavien opiskelijoiden tuutorointiin.

Opiskelijakeskeisyys tuutoroinnin kulmakivenä

Opiskelijat näkyivät kaikissa LCT-koulutuksen lähipäivissä. Teemasta riippuen opiskelijat saivat aikaa toteuttaa itse suunnittelemaansa tai valmiiksi ideoituja osia koulutukseen. Ohjausmenetelmät teeman harjoitteissa opiskelijat esittivät erinomaisesti tietynlaisissa haasteissa kamppailevaa opiskelijaa, mutta erityisen edukseen he olivat pohtiessaan harjoitteiden toteutumista ja niiden kehittämistä. Monimuotoisuuden teemapäivänä degreeopiskelijat ylittivät itsensä juontamalla päivää suomeksi. Nämä ja muut tilanteet tuovat opiskelijoille itsevarmuutta ja antavat tuutoropettajille ymmärrystä, mihin kaikkeen opiskelijat kykenevät, kun heille uskaltaa antaa vastuuta.

Laurean slogania mukaillen tuutoropettajat ovat Laureassa opiskelijoita varten. Näin ollen tuutoropettajien ja kouluttajien on LCT-koulutuksen aikana tärkeää päästä kuulemaan opiskelijoiden ajatuksia ohjaamisesta ja opiskelusta. Näin saadaan nostettua opiskelijoiden tärkeäksi kokemat asiat esiin. Ja näin tuutoropettajat voivat entistä paremmin toimia opiskelijoiden apuna ja tukena opintojen aikana. Ymmärrys opiskelijakeskeisyydestä syntyy helpommin, kun koulutuksessa on koko ajan mahdollisuus kuulla opiskelijoiden ääntä. Tämä on tärkeää, jotta tuutoropettaja myöhemminkin urallaan kuulee opiskelijoita ja pysyy mukana opiskelijoiden muuttavassa maailmassa.

Leena Kuosmanen & Lotta Kojo

ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS LAUREASSA

Inhimillisyys ja tekniset ratkaisut tukevat kansainvälisen korkeakoulu yhteisön saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

”Pohjimmiltaan inhimillinen vuorovaikutus ja siitä syntyvä ymmärtäminen ovat perustana kehitykselle ja tulevaisuudelle, ja niitä painottamalla on mahdollista rakentaa innovaatioita ja menestystä. Monikulttuurisuus ja kulttuurienvälinen dialogisuus mahdollistavat uuden oppimisen ja luomisen sekä sujuvamman yhteiselon yhteiskunnassa. Verkottuneessa, tietoperustaisessa, teknologiavaltaisessa ja kansainvälisessä työympäristössä korostuvat pehmeät arvot.” (Finnsight 2015,210, 231).

Moninaisuus, saavutettavuus ja esteettömyys nivoutuvat saumattomasti toisiinsa ja edustavat sekä pehmeitä arvoja että esteettömyysdirektiivin vaatimuksia (Euroopan parlamentti 2019, Euroopan esteettömyyssäädös). Teemat ovat ajankohtaisia puheenaiheita mediassa, yrityksissä ja oppilaitoksissa. Käsitteet menevät helposti sekaisin ja niitä käytetään usein synonyymeina. Tärkeintä on niiden myönteinen tarkoitusperä lisätä tietoisuutta, keskustelua, kokemusasiatuntijoiden kuulemista ja yhteistä hyvää. Toimivat esteettömyys- ja saavutettavuuspalvelut tukevat kaikkia oppilaitoksen käyttäjiä ja yhteisön jäseniä.

Moninaisuuden arvostaminen

Esteetön korkeakoulu (ESOK) tavoittelee oppimisympäristöjen inhimillisten arvojen ja vuorovaikutuksen edistämistä, esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Niiden toteuttamisella pyritään yhteisön erilaisten jäsenten hyväksymiseen ja arvostamiseen, inklusioon, työn ja opiskelun mielekkääseen tehostamiseen erilaisuuden yhteiskunnassa. Moninaisuus voi perustua kieleen, kulttuurieroihin, ruokavalioon, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, fyysisiin ominaisuuksiin ja mielenterveyteen, vammaisuuteen, oppimisvaikeuksiin, uskontoon tai vakaumuksiin. Inklusio on parhaimmillaan osallisuutta ja yhteisyyttä sekä yhtäläisiä oikeuksia ja velvollisuuksia yhteisön jäsenille. (ESOK 2019). Opimme toinen toiseltamme inhimillistä kohtaamista ja suvaitsevaisuutta. Tavoitteena on myös opiskelijan osatyökykyisyyden tunnistaminen ja tunnustaminen, ammatillinen kehittyminen ja työllistyminen koulutusta vastaaviin tehtäviin. (Euroopan komissio 2018. Esteettömyysdirektiivi).

Opiskelijan oppimispotentiaalin tukeminen

Korkeakouluopinnot ovat opiskelijalle iso askel itsenäiseen työskentelyyn, yhteistyöhön ja vastuun kantamiseen. Opiskelijoilla on erilaiset valmiudet ja kyvyt suoriutua. Lukiosta tulevilla on vahvat akateemiset taidot, kun taas ammattikoulun suorittaneilla on paremmat käden- ja työelämäntaidot. Aikuisella voi olla kymmenien vuosien väli edellisistä opinnoista ja uudet opintosuunnitelmat ja –menetelmät (LbD, verkko-opinnot, Optima) voivat aluksi tuntua oudoilta. Opiskelijan aikaisemmat myönteiset ja kielteiset koulukokemukset sekä opiskelun odotukset vaikuttavat tuen tarpeeseen. Oppimisen haasteita voivat olla esimerkiksi keskittymisen ja tarkkaavaisuuden vaikeus, opiskelutekniikan löytäminen, hitaus tai vetäytyminen. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat, joilla on kuulo-, näkö- tai muu aistivamma, aivo- tai liikuntavamma, luki- tai kirjoitusvaikeus, aistiherkkyys, vaikeuksia kielitaidossa, matematiikassa tai tiedonprosessoinnissa. Heille laitteiden ja järjestelmien selkeä käytettävyys ja ohjeistus, henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta ovat elintärkeitä opintomenestykselle. (Lukihero 2019).

“Olen opiskelijana Laureassa Tikkurilassa ja olen synnyynnäisen selkäydinvamman takia pyörätuolissa. Olen käynyt monessa korkeakoulussa valintakokeissa ja täytyy sanoa, että Laureassa esteettömyys on parhaalla tolalla. Silti parannettavaa löytyy eritoten koulun tiloissa, luokissa ja kulkemisessa. Liikkuminen vie aikaa.” (Kojo 2019).

Saavutettavuus kuvaa pääsyä tiedon lähteille

Saavutettavuus tarkoittaa kokonaisvaltaisesti sitä, kuinka tietotekniikan, viestinnän, opiskelumateriaalien ja verkko-opetuksen saavutettavuus sekä laitteiden ja kalusteiden toimivuus soveltuvat erilaisten käyttäjien tarpeiden mukaan. Esimerkkinä informaation (sähköinen ja paperinen) saatavuus helposti ja ymmärrettävästi. Miten informaation saatavuuteen käytettävää tietojärjestelmää, teknistä tai manuaalista laitetta, ohjelmaa tai palvelua voi käyttää riippumatta henkilön kyvystä, kielitaidosta tai toimintarajoitteesta. Pedagogiseen saavutettavuuteen kuuluu laitteiden lisäksi opettajan ohjaustaidot tarpeen mukaan suomeksi ja englanniksi erilaisissa oppimisympäristöissä ja monimuotoisissa ryhmissä. (ESOK 2019; Opintopolku 2019).

Lukilausunnon tai asiantuntijan suosituksen perusteella opiskelija on oikeutettu käyttämään maksuttomia Celian äänikirjoja, jonka käyttäjätunnuksen saa Laurean kirjaston kautta. Celian tavoitteena on levittää tietoa ja aineistoja yhdenvertaisen lukemisen puolesta (Celia 2019). Laurean kirjasto on kehittänyt muitakin saavutettavuuspalvelujaan ja neuvoo opiskelijaa tarpeen mukaan.

“Laureassa on minusta hyvä opiskella. Apua saa aina, kun sitä tarvitsee. Ja opettajat ovat joustavia ja ymmärtäväisiä. Tikkurilan kampukselle on aina mukava tulla, enkä vaihtaisi sitä mihinkään.” (Kojo 2019)

Esteettömyys kuvaa fyysisiä ympäristöjä ja ilmapiiriä

Esteettömyydellä tarkoitetaan fyysisen toiminta- ja oppimisympäristön sekä oppimispolun (urakehitys, työharjoittelut ja kansainvälisyys opinnoissa) asenne- ja rakenne-esteiden poistamista ja turvallista toimintaa. Se on parhaimmillaan vaivatonta liikkumista piha- ja paikoitusalueella ja rakennuksissa, hyvää kuunteluympäristöä, selkeitä ohjeita ja opasteita. Näihin liittyen esimerkiksi ovet, luiskat, pintamateriaalit ja -värit, hissit, tilavat ja muunneltavat luokat ja neuvontapalvelut sekä ilmoitustaulut. Ilmastoidut oppimistilat ja hyvä huoneilma vaikuttavat vireystilaan ja jaksamiseen. Psykkisen asenne- ja mielipideilmaston sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyväksyvän ympäristön toteuttaminen oppimisympäristöissä on meidän kaikkien tehtävä. Se on ystävällistä inhimillistä vuorovaikutusta, kuuntelua, keskustelua ja yhteistä oppimista parhaimmillaan.

“Hissit ovat erittäin tilavat ja esimerkiksi kynnykset matalia. Kaikki kampuksen ovet taas ovat painavia, lukuun ottamatta pääovea, joka avautuu automaattisesti. Käytävien ovet, luokkahuoneiden ovet, kirjaston ovet ja jopa invavessojen ovet ovat painavia. Eniten ihmettelen invavessojen ovia, koska kyseessä on kuitenkin liikuntarajoitteisille tarkoitettu WC. Itse pääsen ovista pääosin ongelmitta itse, mutta monelle ne voivat tuottaa ongelmia.” (Kojo 2019)

“Toinen asia, jonka haluan mainita, on ruokalan linjasto, joka on pyörätuolin käyttäjälle (tai lyhytkasvuiselle) turhan korkealla. Ruoan ottaminen on hankalaa ja yleensä pyydänkin luokkakavereita apuun. Samoin kahvilatuotteita ostettaessa suurin osa on erittäin ylhäällä.” (Kojo 2019)

Tukitoimet opiskelijoille

Yksilölliset opetusjärjestelyt konkretisoivat esteettömyys- ja saavutettavuuspalveluita. Opiskelijalla on oikeus tukitoimiin jo koulutusohjelmaan haku- ja valintavaiheessa, kunhan opiskelija ilmoittaa tästä hakulomakkeessa. Pääsykokeissa tukitoimi voi olla selkeät opasteet ja ohjeet, lisäaika, hiljainen ja häiriötön tila tai apuvälineen (esimerkiksi pyörätuoli, kuulokoje tai ruudunlukulaite) ja avustajan huomioiminen järjestelyissä.

Opintojen aikana erityisjärjestelyt voivat olla tarpeen tilapäisesti tai vakiintuneesti. Opiskelijalla on oikeus tukitoimiin myös ilman lukilausuntoa tai muuta lausuntoa. Luotamme siihen, että keskustelun avulla opiskelija itse osaa kertoa omista vahvuuksistaan ja siitä, mihin hän tarvitsee tukea. Tukitoimet selvitetään HOPS-keskustelussa opettajatuutorin kanssa ja pohditaan opiskelijalle sopivia ammatillista osaamista kehittäviä tapoja opiskella. Niitä voivat olla lisäaika tentissä tai kirjallisen tehtävän tekemiseen, suullinen tentti, ison oppimistehtävän pilkkominen pienempiin osiin, häiriötön tila. Osaamisen voi osoittaa myös käytännön tehtävissä, joita pohditaan aina opettajan ja opiskelijan kesken ala- ja tavoitekohtaisesti.

Opiskelija, jolla on aikaisempi lukilausunto (yleensä ammattikoulusta tai lukiosta) tai hänellä on erityisopettajan tai psykologin tekemä selvitys oppimisen haasteista, on aina oikeutettu Laurean tarjoamiin tukitoimiin. Aikuisilla opiskelijoilla ei aina ole lukilausuntoa, vaikka heillä olisikin oppimisvaikeuksia ja tarve vaihtoehtoisille työskentelytavoille. Usein taustalla on tietämättömyys tai aiheen tuoma häpeän tunne, eikä tukea osata hakea. Meidän tehtävämme on kuunnella opiskelijaa herkäällä korvalla ja ohjata häntä opiskelijapalvelujen pariin. Järjestelyjen avulla ei laskea opiskelijan osaamisen tasoa eikä helpoteta arviointia.

Nykyisen käytännön (2019) mukaan opiskelijoille tehdään lukitestauksia (lukeminen, kirjoittaminen, hahmottaminen, laskeminen) harkinnan varaisesti. Lukitestauksen perusteena on opettajatuutorin ja opiskelijan sekä opintopsykologin, terveydenhoitajan ja/tai erityisopettajan tekemä tarpeen arviointi ja selvitys. Tietyistä opinnoista vapauttaminen harkitaan monialaisesti tapauskohtaisesti.

Laurea Certified Tutor -koulutuksen aikana kehittyi idea kouluttaa ”lukituki-opettajia” kampuksille. Lukituki on Laurean asiantuntijaopettaja, matalan kynnyksen lähituki, opiskelijan omalla kampuksella. Tukea saa esimerkiksi kieliopinnoissa, kirjoittamisessa ja tehtävien loppuun saattamisessa. Lukituki ohjaa opiskelijan tarpeen mukaan erityisopettajan tai student social counselor’in luo, opintopsykologille tai terveydenhoitajalle. Käytäntö pilotoidaan kampuksilla syksyllä 2019 ja vakiinnutetaan 2020 alkaen. Lukituki täydentää muita opiskelijapalveluita, mutta ei korvaa niitä.

Opiskelijapalvelut-juliste on nyt päivitetty suomeksi ja englanniksi (korvaa entiset). Ne on jaettu kampuksille kirjaston lähelle, opiskelijakahvilan lähettyville ja info-aululle. Laureamko välittää tietoa omilla FB-sivuillaan. Julisteen tarkoituksena on visualisoida palvelut ja muistuttaa sekä opiskelijoita että henkilökuntaa niistä. Tarkoituksena on myös osoittaa kunkin toimijan erityisalueet. Opiskelijapalvelut on jaettu selvyiden vuoksi kolmeen teemaan: Ohjaus, neuvonta ja tietopalvelut, Opiskelun ohjaus ja tukitoimet sekä Turvallisuus ja terveys. Palvelukartan tekeminen helposti saavutettavaan mobiilimuotoon on työn alla.

Oppimisen iloa

Yhteenvedona voidaan todeta, että oppilaitoksen ja työpaikkojen esteettömyys ja saavutettavuus ovat tärkeitä hyvinvoinnin ja oppimisen edistäjiä. Erityisen tärkeää se on niille yhteisön jäsenille, joilla on oppimisvaikeuksia, näkyvä tai näkymätön vamma tai henkilö on liikuntaesteinen tai aistivammainen apuvälineen käyttäjä. Avoin keskustelu vahvistaa asenteita ja osaamista, jotka auttavat ratkaisemaan toiminnan ja palvelun esteitä. (ESOK 2019; Invalidiliitto 2019; Opintopolku2019).

Toivomme, että Laureassa moninaisuudesta puhutaan myönteiseen sävyyn inhimillisenä pääomana ja kulttuurisena rikkautena. Monimuotoisuuden ymmärtäminen ja hyväksyminen koko kirjossaan rikastuttaa korkeakoulu yhteisöä ja valmentaa opiskelijoita kohtamaan erilaisuutta työelämässä ja jatkoa-opinnoissa. Esteettömyys ja saavuttavuuspalvelut kehittyvät opiskelijoiden ja henkilöstön yhteistyönä, ja ihanteena on, että tukitoimet olisivat vakiona rakenteessa eivätkä erillinen asia. Jokainen yhteisömme jäsen on kokemusasiantuntija osaltaan ja meillä on velvollisuus kehittää toimintaamme. Kaikilla on oikeus sujuvaan osaamisensa kehittämiseen eri keinoin turvallisissa ympäristöissä. Kehittämissideana on noussut tarve palkata Laureaan esteettömyysasiantuntija, jonka tehtävänä olisi kysellä, kuunnella, kyseenalaistaa ja kehittää oppimisympäristöjen ja -menetelmien saavutettavuutta opintokaaren ajan.

Kirjoittajat, lehtori Leena Kuosmanen ja kokemusasantuntija opiskelija Lotta Kojo, Degree Programme of Social Services-koulutusohjelmasta, ovat mukana Laurean esteettömyys- ja saavuttavuussuunnitelman (ESS) laatimisessa. ESS pohjautuu Laurean ohjaussuunnitelmaan (2018), Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan, (Laurean opiskelijoidenhyvinvointiohjelma 2020) ja Laurean eettiseen toimintaohjeistoon.

Lähteet:

- Esteetön korkeakoulu. Esteetöntä opiskelua. ESOK. 2019. <http://www.esok.fi/>
- Celia. 2019. Celia –saavutettavasti kanssasi. <https://www.celia.fi/>
- Finnsight. 2015. Tieteen, teknologian ja yhteiskunnan näkymät. Tekes ja Suomen Akatemia. https://www.aka.fi/globalassets/awanhat/documents/tiedostot/julkaisut/finnsight_2015.pdf
- Invalidiliitto. 2019. Esteettömyys ja saavutettavuus. <https://www.invalidiliitto.fi/>
- Kasurinen, H. 2018. Ohjaussuunnitelma. Laurea. <https://www.laurea.fi/globalassets/laurea/documents/laurean-ohjaussuunnitelma.pdf>
- Lukihero. Helsingin seudun erilaiset oppijat ry.2019. <https://www.lukihero.fi/>
- Opintopolku. 2019. Esteettömyys ja oppimisen tuki. <https://opintopolku.fi/wp/valintojen-tuki/esteettomyys-ja-oppimisen-tuki-oppilaitoksissa/>
- Opetusministeriö. Opetusministeriön julkaisuja 2005:6. Esteetön opiskelu yliopistossa. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80264/opmo6.pdf>

Videot:

- EU Commission. 2019. Delivering on the European Pillar of Social Rights. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=en>
- Euroopan komissio. 2018. Esteettömyysdirektiivi. Työllisyys, sosiaaliasiat ja osallisuus. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202&langId=fi&furtherVideos=yes>
- Euroopan parlamentti. 2019. Euroopan esteettömyyssäädös: parempaa esteettömyyttä vammaisille. https://multimedia.europarl.europa.eu/fi/european-accessibility-act-better-access-for-the-disabled_No1-PUB-190304-ACCE_ev

Mika Alastalo, Riikka Kanervo & Jonna Vierula

DEGREE-TUTOROINNIN ERITYISPIIRTEET OPETTAJATUTORIN NÄKÖKULMASTA SOTE-ALALLA

Laurean Tikkurilan kampuksella aloittaa opintonsa joka syksy noin 30 sairaanhoitajaopiskelijaa ja 30 sosionomiopiskelijaa englanninkielisessä koulutusohjelmassa (degree programme). Degree-opiskelijaryhmät erottuvat monikulttuurisena ja kansainvälisenä ryhmänä, joiden ydinosamisen koulutuksesta vastaa päivittäin ytimekäs degree-sote-opettajien tiimi. Monikulttuurisen ohjauksen voidaan ajatella sisältävän uuteen maahan ja uuteen kulttuuriin sopeutumista tukevaa ohjausta (Metsänen 2009, 2011). Degree-koulutusohjelmaan hakevalta vaaditaan vähintään B1-tason suomen kielen taitoa. Suurin osa degree-koulutuksen nykyisistä pyrkijöistä asuu Suomessa, eivätkä he useimmiten ole enää tuoreita maahanmuuttajia.

Degree-opiskelijoiden ohjaus perustuuikin samoille periaatteille kuin suomenkielisessä tutkinto-ohjelmassa: Tutoropettaja fasilitoi opiskelijan opintojen etenemistä ja tukee yksilöä ja ryhmää ammatillisessa kasvussa. Opintojen alun tutoroinnissa korostuu myös opiskelijan sopeutuminen laurealaisen kulttuuriin uudessa oppimisympäristössä. Vaikka degree-tutorointia ohjaavat samat peruseriaatteet kuin suomenkielisissä tutkinnoissa, on ilmeistä, että degree-tutorointiin liittyy uniikkeja erityispiirteitä. Lähdimme pohtimaan, mitä monikulttuurinen ohjaus tarkoittaa degree-tutoroinnissa ja mitä erityispiirteitä tutorointiin liittyy opettajatutorin näkökulmasta.

Erityispiirteinä heterogeeninen tausta - haasteena HOT-prosessi

Sote-alan degree-opiskelijoiden taustat ovat mitä moninaisimmat niin kulttuuri-
sesti kuin aikaisemman koulutuksen suhteen. Opintonsa aloittavilla opiskelijoilla
voi olla taustalla esimerkiksi yliopistotutkinto omasta kotimaastaan, sairaanhoita-
jatutkinto EU/ETA-maiden ulkopuolelta, opintoja toisesta ammattikorkeakoulusta
tai lähihoitajakoulutus. Heterogeeninen koulutustausta asettaa omat haasteensa
hankitun osaamisen tunnistamiselle ja tunnustamiselle (HOT), jossa opettajatuto-
rilla on keskeinen rooli yhdessä opintopäällikön kanssa. Ulkomaisen tutkintotodis-
tuksen vertaaminen Laurean opetussuunnitelmiin ei ole aivan yksinkertaista eikä
opiskelijan ole kovin helppo tunnistaa hankittua osaamistaan suhteessa opetus-
suunnitelman tavoitteisiin.

HOT-prosessia on kehitetty degree-koulutuksissa Laurean Tikkurilan kampuksella
ja kehittämistyö jatkuu edelleen. HOT-prosessi pyritään saamaan alulle mahdolli-
simman aikaisin - käytännössä heti opiskelijaksi hyväksymisen jälkeen. Opiskelijat
ohjataan tutustumaan opetussuunnitelmaan ja tarkastelemaan omaa osaamistaan
suhteessa sen tavoitteisiin. Opiskelija tekee itse ehdotuksen aikaisemmin hankitun
osaamisensa sisällyttämisestä opintoihin, ja heitä ohjataan prosessissa edelleen
työpajoissa, jotka järjestetään jo ennen ensimmäisen lukukauden opintojen alkua.
Näin pyritään varmistamaan, että hyväksiluettut opinnot ovat selvillä heti lukukau-
den alussa ja opiskelija pääsee aloittamaan opintonsa sujuvasti ja henkilökohtaisen
opintosuunnitelman mukaisesti.

Degree-ohjelmissa tutoroinnin näkökulmasta haasteita aiheuttaa varsin rajallinen
opetustarjonta. Englanninkielisessä koulutusohjelmassa ydinosaamisen opinnot
tulee pääsääntöisesti suorittaa englanniksi, ja koska koulutuksia alkaa vain kerran
vuodessa, on toteutuksiakin pääsääntöisesti tarjolla vain kerran vuodessa. Tämä
haastaa tutoropettajan ja opiskelijan kyvyt suunnitella opintoja silloin, kun opiske-
lijalla on paljon hyväksiluettuja opintoja tai hän palaa opintoihinsa tauon jälkeen.
Tavoitteena on opiskelijan opintojen sujuva eteneminen ja valmistuminen ajallaan,
mutta tarjolla ei ole opintoja, joihin opiskelijan voisi suoraan ohjata. Yleensä näissä-
kin tilanteissa löydetään jokin joustava ratkaisu eikä tutoropettajan tarvitse ratkoa
vaikeita yhtälöitä yksin, vaan hänellä on tukenaan koko degree-opettajien tiimi ja
opintopäällikkö. Tiivis ja toimiva yhteistyö kollegoiden kesken onkin degree-opis-
kelijoiden tutoroinnissa ensiarvoisen tärkeää.

Sote-alan degree-opiskelijoilla on hyvin vaihtelevia kokemuksia aikaisemmista
opinnoistaan. Aikaisempi koulutus on kenties hankittu eri maassa, eri kielellä ja
siitä voi olla melko kauan aikaa. Pedagogiset menetelmät ovat voineet olla edel-
lisessä koulutuksessa varsin erilaiset Laurean LbD-pedagogiikkaan verrattuna.
Opiskelijan edellinen kokemus yhteistyöstä opettajien kanssa on saattanut olla
hyvin autoritaarista ja hierarkkista, jolloin suomalainen epämuodollinen viestintä
opiskelijan ja opettajan välillä saattaa tuntua hämmäntävältä. Sähköisten oppimi-
salustojen käyttö ja opintojen edellyttämä itseohjautuvuus voivat olla opiskelijalle

aivan uusia ja jopa ahdistusta aiheuttavia asioita. Toisaalta opiskelijalla voi olla kokemusta yliopiston maisteri- tai jopa tohtoriopinnoista. Tutoroinnissa tulee kiinnittää huomiota opiskelijoiden oppimisen taitojen kehittymiseen ja heidät tulee huolellisesti johdatella laurealaisen oppimisen maailmaan. Kaikista haasteistaan huolimatta opiskelijoiden heterogeeninen koulutustausta voidaan nähdä voimavarana, joka parhaimmillaan tuo sote-alalle uusia näkökulmia ja innovatiivista ajattelua. Aikaisemman osaamisen integroiminen uuteen osaamiseen lienee myös näkökulma, joka tutoroinnissa kannattaa pitää esillä.

Erityispiirteenä englanti tutkintokielenä - haasteena suomen kielen kehittäminen

Degree-opiskelijaryhmistä puhuttaessa yksi keskeisimpiä esiin tulevia haasteita päivittäisessä työssä ja opiskelussa on opiskelijan suomen kielen taito ja sen kehittäminen. Kuten sanottua, vaaditaan jo hakijalta suomen perusosaamista, mutta työelämän näkökulmasta kielitaito ei voi jäädä ikuisesti tälle tasolle, vaan sen tulee kehittyä. Degree-opiskelijoiden tutkintokieli on englanti, mutta käytännön harjoittelussa vastassa on suomenkielinen työympäristö. Degree-opiskelijoiden kielitaidon kehittymisen tukemista on kehitetty Laureassa moniammatillisena tiimityönä, mutta kehitettävää on edelleen. Opiskelijan näkökulmasta haasteet suomen

oppimisessa voivat aiheuttaa pettymyksiä, joita osaltaan myös opettajatutor ottaa vastaan ja pyrkii ratkaisemaan yhdessä tiimin ja opiskelijan itsensä kanssa.

Opintojaksotarjonta suomen kielen osalta on Laureassa säännöllistä. Kielten opettajat osallistuvat myös aktiivisesti yhdessä opettajatutorin kanssa orientaatioviikolle. Opiskelijat, joiden äidinkieli ei ole suomi, osallistuvat suomen kielen lähtötasotestiin, jonka perusteella opiskelija ohjataan hänelle sopiviin suomen opintoihin. Lisäksi opiskelijoiden kanssa keskustellaan heti opintojen alussa mahdollisuuksista kehittää suomen kieltään. Suomea pyritään integroimaan englanninkieliseen opetukseen myös esimerkiksi LbD:n tai työpajaharjoitusten avulla. "Finglish" eli suomen ja englannin sekoitus on arkea degree-opiskelijoille- ja opettajille.

Opettajatutorilta vaaditaan erityistä ymmärrystä opiskelijaryhmän ja sen yksilöiden kielitaidosta. Degree-opiskelijaa tulee kannustaa ja rohkaista kehittämään suomen kieltään. Myös opiskelijaryhmä itse voi edesauttaa turvallisen ilmapiirin luomisessa, jossa uskaltaa harjoitella ja jopa "mokata". Myös työharjoittelujaksolle pitäisi luoda samanlainen turvallinen ympäristö kielen harjoittelemiselle. Parhaimmillaan harjoittelun ohjaaja kollegoineen kannustaa opiskelijaa käyttämään suomea arjen työtilanteissa. Degree-opiskelijoita myös kannustetaan kirjoittamaan harjoitteluraporttinsa suomeksi, mikä antaa oivan mahdollisuuden harjoitella ammattikielen käyttöä.

Opettajatutorilta vaaditaan myös jäämäkkyyttä, sillä välillä ristiriitailanteita syntyy. Degree-opiskelijan kohdalla kielitaidon kehittämisen voidaan katsoa olevan aivan keskeinen osa omaa urasuunnittelua. Suurin osa degree-opiskelijoista työllistyy Suomeen.

Kulttuurien yhteentörmäyksiä

Koska degree-ryhmät ovat taustaltaan erittäin heterogeenisiä, ei kulttuurien yhteentörmäyksiltä voida välttyä. Jo aiemmin mainitut erilaiset koulutustaustat sekä oppimiskäsitykset näkyvät opiskelun arjessa eniten ryhmätyötilanteissa. Opintojen alussa opiskelijat pohtivat omaa taustaansa, oppimistapoja ja rooliaan ryhmän jäsenenä mm. urasuunnitteluopintojakson tehtävissä. Koska oma persoona on sote-alan ammattilaisen tärkein työväline, itsetuntemus on olennainen osa ammatti-identiteetin rakentumista.

Ryhmätyöt ovat olennainen osa ammattikorkeakouluopintoja ja niiden avulla harjoitellaan tiimityöskentely- ja vuorovaikutustaitoja. Usein erilaiset opiskelutavat ja aikakäsitykset aiheuttavat opiskelijatiimeissä pientä kitkaa, joista kuitenkin päästään yli keskustelemalla ja yhteisistä pelisäännöistä sopimalla. Toimiva työkalu tähän on ollut ryhmätyösopimuksen laatiminen jo ennen varsinaisen tiimityöskentelyn aloitusta. Ryhmätyösopimukseen opiskelijatiimi laatii itselleen pelisäännöt: missä ja miten usein tavataan, mitä kanavaa kautta viestitään, miten toimitaan, jos joku tiimiläinen sairastuu eikä pääse osallistumaan kaikkiin tapaamisiin tai

antamaan täyttä panostaan ryhmän kirjalliseen tuotokseen. Joskus tiimin tilanne kriisiytyy niin, että opettaja kutsutaan apuun tilannetta selvittämään. Opettaja toimii tällöin välittäjänä ja työnohjaajana. Ryhmätyöskentelyn aikaiset haasteet ovat loistavia oppimiskokemuksia, joissa voi oppia paitsi itsestään ja omista toimintavoistaan, myös muiden huomioimisesta ja vuorovaikutuksen tärkeydestä.

Degree-opiskelijoiden erilaiset taustat tarkoittavat myös hyvinkin erilaisia ajakäsityksiä, sekä ymmärrystä työkuulttuurista. Työharjoittelujaksot ovatkin oiva paikka harjoitella suomalaisille ominaisia työelämätaitoja, kuten ajoissa tulemista ja omien velvollisuuksien hoitamista. Näitä taitoja on toki harjoiteltu jo opintojen aikana, mutta työharjoittelujasoilla oppeja sovelletaan käytäntöön. Eräs jo valmistunut degree-opiskelija totesikin kerran, että työharjoitteluun kannattaa suhtautua kuin 10 viikon työhaastatteluun: jos hoidat asiasi hienosti, saatat saada harjoittelu-paikastasi kesätyön tai vakituisen työpaikan valmistuttuasi.

Vahva yhteisöllisyys

Degree-ohjelmissa opiskelijat ja opettajat ovat tiiviimmässä kanssakäymisessä keskenään kuin suomenkielisissä ohjelmissa, joissa opetusryhmät ovat suurempia ja opettajakuntaa sekä opetustarjontaa on myös enemmän. Vaikka ammatillinen etäisyys opiskelijoiden ja opettajien välillä säilyykin, vaikuttaa tiivis yhteiselo väistämättäkin degree-opiskelijoiden ja opettajien väliseen kanssakäymiseen. Kansainvälisessä porukassa opettajat ja opiskelijat ovat tasa-arvoisessa asemassa, kun kaikki voivat oppia kaikilta. Yhteisöllisyyden tunne on degree-puolella vahva. Niin surun kuin ilonkin hetket on helppo jakaa oman ryhmän ja opettajien kesken. Monikulttuurisessa ryhmässä opiskelu ja työskentely on upeaa ja rikasta! :)

Olemme erittäin ylpeitä siitä, että saamme olla tutoroimassa tulevaisuuden sote-alan rautaisia ammattilaisia. Monikulttuurisessa maailmassa monikulttuurinen opiskelutausta on vahvuus ja antaa opiskelijoille kykyjä ja taitoja kohdata työssään ihmisiä kulttuurisensitiivisellä otteella.

Lähteet:

- Metsänen, R. & Matinheikki-Kokko, K. 2011. Globaali- ja lokaali opettajuus sosiaali- ja terveysalalla. Hämeenlinna: HAMK.
- Metsänen, R. 2009. Monikulttuurinen ohjaus käytännössä – vanhaa ja uutta, omaa ja lainattua, läheltä ja kaukaa. Teoksessa J. Helander (toim.) Ammatillisen opettajan käsikirja. Hämeenlinna: HAMK.

Sanna Eronen & Taru Tallgrén

OPETTAJATUUTORI URAOHJAAJANA

Työelämä muuttuu jatkuvasti ja voisi todeta, että tämän päivän työelämässä mikään muu ei ole varmaa kuin muutos (Jakonen 2018, 346). Jatkuva muutos vaikuttaa siihen, millaisia taitoja ja ominaisuuksia työelämä odottaa korkeakoulutetuilta ja korkeakoulun tulisikin tukea näiden kehittymistä kaikin mahdollisin tavoin. Laureassa työelämälähtöiset oppimisympäristöt tukevat hyvin opiskelijoiden urasuunnittelua, kykyä hahmottaa tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita ja sen tarjoamia työmahdollisuuksia sekä tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden rakentaa ammatillista verkostoaan jo opintojen aikana. Opiskelijat kaipaavat henkilökohtaista tukea urasuunnittelussa ja **opettajatuutorit ovat tässä avainroolissa**. Opettajatuutoreiden lisäksi Laurean ura- ja rekrytointipalvelut tarjoavat erityistukipalveluita uraohjauksellisissa kysymyksissä muun muassa järjestelmällä työhaakuun ja oman osaamisen tunnistamiseen liittyviä työpajoja, pienryhmäohjausta sekä tuottamalla erilaisia oppaita.

Laurean ura- ja rekrytointipalvelut halusivat selvittää tarkemmin opiskelijoiden uraohjaukseen liittyviä toiveita ja tarpeita kehittääkseen palveluja opiskelijalähtöisemmäksi. Kyselyn toteutti liiketalouden projektijohtamisen opiskelijatiimi Hyvinkäältä syksyllä 2018. Kysely kohdennettiin Laurean suomenkielisiin koulutuksiin niin päivä- kuin monimuotoryhmille, jotta tulosten avulla pystyttiin kehittämään uraohjausta vastaamaan monipuolisesti eri kohderyhmien tarpeisiin. Kyselyyn vastasi 186 toisen vuoden opiskelijaa ja sen vastausprosentti oli 13,7. Monimuoto-opiskelijoita vastaajista oli 76 ja päivätoteutuksissa opiskelevia oli 107. Kyselyssä selvitettiin opiskelijoilta, miten hyödyllisenä ja itselleen merkityksellisenä he kokevat erilaisia urasuunnitteluun, työnhakuun ja työllistymiseen liittyviä sisältöjä.

Kysely osoitti, että yli 80 prosenttia vastaajista koki itselleen kaikkein hyödyllisimpinä ja merkityksellisimpinä *omien ammatillisten mielenkiinnonkohteiden ja vahvuuksien tunnistamisen sekä työelämäntietoisuuden kasvattamisen*. Erityisesti työelämän asiantuntijoiden tapaaminen ja heidän uratarinansa kiinnostivat opiskelijoita. Kyselyn tuloksista ilmenivät opiskelijoiden toiveet *uraopintojen ja uraohjauksen yksilöllisyydestä*. Erityisesti monimuoto-opiskelijat korostivat vastauksissaan, että uraopintojen sisällöissä tulisi huomioida paremmin opiskelijoiden aiempi osaaminen ja työkokemus. Opiskelijat toivoivat *enemmän lähiopetusta uraopintoihin* ja lisäksi vastaajat toivat esille, että opettajatuutorien uraohjauksen tietotaidoissa on vaihtelevuutta. Tulokset osoittivat, että iso osa opiskelijoista ei osannut hyödyntää Laurean tiedotusta avoimista työ- tai harjoittelupaikoista. Saadun tuloksien pohjalta kehitettiin uusi työ- ja harjoittelupaikkaportaali Tuudoon.

Uramuuntuvuus työuran rakentamisen keskiössä

Nykyisessä työelämässä muutoksia on paljon ja ne tapahtuvat nopeasti. Kyky navigoida erilaisissa työelämäsiirtymissä on tärkeässä roolissa opiskelijan uran muodostumisessa. Savickas (2013, 150) kuvailee osuvasti tätä: ”Aikaisemmin yritykset omistivat työntekijöiden urat, mutta nykyään yksilöt omistavat itse oman uransa”. Työnantajilla ei ole tänä päivänä tarjota ennalta rakennettuja työuria, vaan yksilön tulee itse kyetä muuntautumaan ja sopeuttamaan omaa osaamistaan muuttuvassa työympäristössä. Savickasin (2013, 158) uramuuntuvuuden käsite tarjoaa hyvän peilauspinnan sille, millaisia taitoja ja ominaisuuksia tulisi vahvistaa opiskelijoiden uraohjauksessa. Opiskelijoiden tulisi kyetä itse suunnittelemaan uraansa, tutkimaan erilaisia vaihtoehtoja, ratkoa eteen tulevia haasteita ja uskaltaa tehdä päätöksiä. Savickasin uran rakentamisen teoria (Career Construction Theory) keskittyy kuvailemaan sitä, miten yksilöt tekevät ammatillisia valintojaan ja suuntautuvat työuralla (Lairio, Penttinen & Penttilä, 2007).

Uramuuntuvuudella Savickas (2013, 157) tarkoittaa yksilön psykososiaalisia voimavaroja, jotka auttavat yksilöä selviytymään nykyisistä sekä tulevista ammatillisista muutoksista, siirtymistä sekä haasteista työelämässä. Toisin sanoen opiskelijan uramuuntuvuus kytkeytyy siihen, miten halukas opiskelija on tekemään uraan liittyviä valintoja, kohtaamaan siirtymiä tai haasteita, sekä miten joustavasti hän näihin suhtautuu. Savickasin (2013, 158-159) teoriassa uramuuntuvuus (career adaptability) muodostuu neljästä ulottavuudesta: tietoisuudesta (concern), kontrollista (control), uteliaisuudesta (curiosity) ja luottamuksesta (confidence). Nämä neljä ulottuvuutta edustavat yleisiä sopeutumisvoimavaroja ja strategioita, joita yksilöt käyttävät suoriutuakseen kriittisistä tehtävistä, siirtymävaiheista sekä haastavista tilanteista rakentaessaan uraansa. Jokainen ulottuvuudesta pitää sisällään asenteita, uskomuksia sekä kompetensseja ja nämä yhdessä muodostavat sen, miten yksilön uramuuntuvuus näkyy konkreettisesti yksilön toiminnassa.

Taulukossa 1 on kuvattu tarkemmin uramuuntuvuutta. Ensimmäisessä sarakkeessa on kysymyksiä, joita muuttuvat olosuhteet ja yhteiskunta saa yksilöt kysymään itseltään. Toisessa sarakkeessa esitetään niin sanottuja uraongelmia, jotka ilmenevät silloin kuin urakysymyksiin tulee negatiivisia vastauksia eli uraongelma-kohdassa on kuvattu erilaisia esteitä ja haittoja, jos yksilöllä ei ole kyseiseen ulottuvuuteen liittyviä kykyjä. Kolmannessa sarakkeessa on kuvattu uramuuntuvuuden ulottuvuudet, jotka liittyvät urakysymysten myönteisiin vastauksiin. Seuraavissa kolmessa sarakkeessa on kirjoitettu auki asenteet, uskomukset, kompetenssit ja selviytymiskäytännöt kussakin uramuuntuvuuden ulottuvuudessa. (Lairio ym. 2007, 84.)

Taulukko 1. Uramuuntuvuuden ulottuvuuksia (Savickas 2005, 53; ks. myös Lairio, Penttinen & Penttilä 2007, 85)

Urakysymys	Uraongelma	Uramuuntuvuus	Asenteet ja Uskomukset	Kompetenssit	Selviytymiskäyttäytyminen
Onko minulla tulevaisuutta?	Välinpitämättömyys	Tietoisuus	Suunnitelmallisuus	Suunnittelu	Tietoinen Sitoutuva Valmistava
Kuka omistaa tulevaisuuteni?	Päättämättömyys	Kontrolli	Päätäväisyys	Päätöksenteko	Itsevarma Kurinalainen Harkittu
Mitä tahdon tehdä tulevaisuudellani?	Epärealistisuus	Uteliaisuus	Tiedonhaluisuus	Tutkiminen	Kokeileva Riskejä ottava Kysyvä
Pystynkö tekemään sen?	Rajoittuneisuus	Luottamus	Tehokkuus	Ongelmanratkaisu	Sinnikäs Yrittävä Ahkera

Uramuuntuvuuden näkökulmasta kyvykäs yksilö on sellainen, joka a) pohtii tietoisesti tulevaisuuttaan työntekijänä b) kykenee kontrolloimaan ammatillista kehitymistään tulevaisuudessa c) osoittaa uteliaisuutta tutkimalla erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään sekä rakentaa erilaisia tulevaisuuden skenaarioita d) kykenee vahvistamaan itseluottamustaan ja pyrkii kohti haaveitaan. Uramuuntuvuus siis lisääntyy näiden neljän ulottuvuuden kautta. (Savickas 2013, 159.)

Uratietoinen yksilö uskoo jatkuvuuteen ja hän pystyy yhdistämään ja peilaamaan nykyistä toimintaansa ammatillisiin haaveisiinsa sekä pystyy näkemään tulevaisuusvision itsestään. Jos yksilöltä puuttuu kyky uratietoisuuteen, se saattaa näkyä välinpitämättömyytenä, apaattisuutena, pessimisminä ja kyvyttömyytenä suunnitella omaa tulevaisuuttaan. (Savickas 2013, 159.)

Uranvalinnan kontrolli tarkoittaa sitä, että yksilö uskoo olevansa itse vastuussa oman uransa rakentamisesta. Kontrollin puuttuessa yksilölle on tyypillisesti vaikeaa tehdä päätöksiä, joka ilmenee jahkailuna, hämmennyneisyytenä ja impulsiivisuutena. (Savickas 2013, 160.)

Uteliaisuus näyttäytyy uran näkökulmasta tiedonhaluisuutena ja kiinnostuksena tutkia itsensä ja työelämän yhteensopivuutta. Yksilöllä, jotka ovat tutkineet maailmaa monipuolisesti ja uskaltaneet astumaan oman tutun elinpiirin ulkopuolelle, on parempi ymmärrys omista kyvyistään, mielenkiinnonkohteistaan ja arvoistaan.

Heillä on realistinen käsitys eri ammattien vaatimuksista, jonka ansiosta heillä on parempi ja objektiivisempi ymmärrys työelämästä. Uraan liittyvän uteliaisuuden puuttuminen voi johtaa epärealistisiin näkemyksiin työelämästä ja virheellisiin käsityksiin itsestään. (Savickas 2013, 161.)

Uran rakentamisteoriassa *luottamus* tarkoittaa yksilön tunnetta kyvykkyydestään toteuttaa onnistuneesti omaan koulutukseen tai ammatillisiin valintoihin sopivia toimenpiteitä. Usein virheelliset uskomukset esimerkiksi sukupuoleen, etniseen taustaan tai sosiaalisiin rooleihin voi tuottaa sisäisiä ja ulkoisia esteitä, jotka estävät luottamuksen rakentumista. Luottamuksen puute voi johtaa siihen, että yksilö ei kykene toimimaan esimerkiksi työroolissaan eikä saavuttamaan tavoitteitaan. (Savickas 2013, 161.)

Uramuuntuvuuden huomiointi opettajatuutorin työssä

Savickasen (2013) uran rakentamisen teoria todentuu hyvin käytännön uraohjaustyössä osana opettajatuutorointia. Seuraavaksi peilaamme Savickasin ajatuksia kokemuksiimme opiskelijoiden erilaisista uraorientaatioista sekä pohdimme myös, miten opettajatuutori voi tukea opiskelijoiden uramuuntuvuutta ohjaustyössään. Opiskelijoista on erotettavissa keskimääräisesti kolme erityyppistä uraohjaustarveryhmittä, joilla on eroavaisuuksia uramuuntuvuustaidoissa.

Tyyppi 1: Tavoitetietoinen urasuunnittelija

Tavoitetietoinen opiskelija on opintojen alusta saakka itseohjautuva, osaa määritellä omia uratavoitteitaan ja kykenee sitoutumaan niihin. Tähän ryhmään kuuluvilla opiskelijoilla on kykyä katsoa kauemmas tulevaisuuteen ja he ovat tietoisia siitä, että tämän päivän panostus rakentaa tulevaisuuden menestystä (Savickas 2013, 159). He uskovat, että ovat itse vastuussa uransa rakentamisesta ja kokevat pystyvänsä vaikuttamaan tähän (Lairio ym. 2007, 83). Tyyppiin 1 kuuluva opiskelija tietää usein, mitä hän haluaa tehdä omalla tulevaisuudellaan, mutta hänen tulevaisuusvisionensa voi olla melko kapea-alainen ja perustua vain yhteen skenaarioon. Tavoitetietoisilla opiskelijoilla on valmiudet ratkaista uravalintoihin liittyviä ongelmia, mutta heiltä saattaa puuttua luottamus ja usko omiin kykyihin ratkaista näitä ongelmia.

Savickasin uramuuntuvuuden näkökulmasta opiskelija tarvitsee tukea oman tulevaisuuden monipuolisempaan tarkasteluun. Tässä roolissa ohjaaja kuuntelee opiskelijaa ja poimii opiskelijan puheesta erilaisia mielenkiinnonkohteita ja esittää näistä tarkentavia lisäkysymyksiä. Näihin keskusteluihin pohjautuen opiskelija kykenee laajentamaan näkökulmiaan ja muodostamaan vaihtoehtoisia urapolkuja pitäen mielessä myös kansainväliset työmarkkinat. Opettajatuutorin olisi hyvä rohkaista opiskelijaa laaja-alaiseen ammatilliseen verkostoitumaan esimerkiksi ammattijärjestöjen tai alakohtaisten asiantuntijayhdistysten kautta. Ammatillinen verkostoituminen avartaa opiskelijan käsityksiä omasta alasta sekä lisää rohkeutta ja luottamusta itseensä. Ensimmäisen tyyppin opiskelijaa tulisi siis ennen kaikkea rohkaista uteliaisuuteen, riskien ottamiseen ja oman mukavuusalueen ulkopuolelle menemiseen. Lisäksi opiskelija tarvitsee opettajatuutorilta tukea vahvistamaan pystyvyyden tunnettaan ja luottamusta omiin kykyihinsä.

Opettajatuutorin rooli ohjaajana: valmentava, kuunteleva, näkökulmia avartava, positiivinen kyseenalaistaja.

Tyyppi 2: Koulutusalatietoinen uraorientaatiota hakeva urasuunnittelija

Koulutusalatietoinen opiskelija on valinnut koulutusalan tietoisesti ja tavoitteellisesti. Hän ymmärtää, että on tärkeää valmistautua tulevaisuuteen (ks. Lairio ym. 2007, 83). Opiskelija kykenee suunnitelmallisuuteen sekä sitoutumaan tavoitetta edistävään toimintaansa, mutta yksilöllä on vaikeuksia tietää, mitä hän haluaa tehdä tulevaisuudessa, ja miten valita monista eri vaihtoehdoista. Kakkostyyppin opiskelijan suurin haaste urasuunnittelussa on uteliaisuuden puute. Hän ei usein-kaan etsi tietoa tulevaisuuden tarjoamista uramahdollisuuksia tarpeeksi laaja-alaisesti ja tämän vuoksi hänellä on vaikeuksia hahmottaa alan erilaisia työhönsijoitumismahdollisuuksia. Tiedon tai näkemyksen puute puolestaan voi johtaa epärealistisiin mielikuviin uravaihtoehdoista tai sattumanvaraisiin uraa koskeviin päätöksiin. (Savickas 2013, 161). Monet aikuisopiskelijaista kuuluvat tähän ryhmään. Aikuisopiskelijoilla uteliaisuuden puute näyttäytyy usein siten, että he tukeutuvat tuttuihin ja turvallisiin työelämäkokemuksiinsa. Osittain tämä toiminta voi johtua itseluottamuksen puutteesta, sillä aikuisopiskelijalle irrottautuminen hänen

aiemmista ammatillisista rooleistaan ja uuden ammatti-identiteetin rakentaminen voi olla haastavaa.

Opettajatuutorin ohjaus tulisi painottaa mahdollisimman paljon tukemaan ja motivoimaan opiskelijan tiedonhaluisuutta. Kakkostyyppin opiskelijan kanssa ohjaus painottuu merkittävästi ensimmäisen ja toisen opiskeluvuoden nivelkohtaan, jolloin opiskelijalle tulisi pyrkiä tarjoamaan erilaisia työkaluja ja keinoja kartoittaa omia uramahdollisuuksiaan. Esimerkiksi yksi keskeinen ohjaajan tehtävä on tukea opiskelijaa löytämään itsellensä täydentävät opinnot, jotka tukevat mahdollisimman hyvin opiskelijan uratavoitteita. Savickasin (2005, 53) mielestä erilaiset tiedonhauntehtävät ovat hyödyllisiä harjoituksia tukemaan opiskelijan uteliaisuutta. Esimerkiksi yksi käytännönläheinen keino on avoimien työpaikkojen analysointi, joiden avulla opiskelija oppii hahmottamaan, millaista osaamista työelämässä arvostetaan sekä ymmärtämään paremmin tulevaisuuden työmarkkinoiden tarpeita. Lisäksi tämä harjoitus voi tukea opiskelijan itsetuntemuksen kasvua, sillä opiskelija pystyy tunnistamaan, millaisissa työtehtävissä opiskelijan oma osaaminen ja innostus tulisivat parhaiten esille. Aikuisopiskelijan kanssa tulisi pyrkiä pohtimaan, miten edellinen ammatti tai työtehtävät tukevat ja sopivat yhteen opiskeltavan alan kanssa. Lisäksi opiskelijaa tulisi rohkaista hyödyntämään uuden tutkinnon tuomaa osaamista uralla etenemisessä ja uusien ammatillisten verkostojen rakentamisessa.

Opettajatuutorin rooli ohjaajana: Kannustaja, rohkaisija, herättelijä, näkökulmien laajentaja, konkretisoija.

Tyyppi 3: Koulutusala- ja uraorientaatiota hakeva urasuunnittelija

Koulutusala- ja uraorientaatiota hakeva opiskelija ei välttämättä tunnista ja osaa kysyä itseltään Savickasin (2005, 53) uramuuntuvuuden urakysymyksiä eikä osaa hakea niihin vastauksia. Urasuunnittelun näkökulmasta tämä voi näyttäytyä opiskelijan toiminnassa välinpitämättömyytenä, päättämättömyytenä, epärealistisuutena ja rajoittuneisuutena. Opiskelijalta voi puuttua kyky suunnitella niin nykyyhetkeä kuin tulevaisuutta. Hän ei välttämättä koe kykenevänsä ottamaan vastuuta oman uran rakentamisesta (Laurio ym. 2007, 83). Opiskelija voi kokea, että hänellä ei ole riittäviä valmiuksia ja kyvykkyyttä toteuttaa onnistuneesti ammatillisiin valintoihin liittyviä päätöksentekotilanteita (Savickas 2013, 161). Opintojen alkuvaiheessa tämä voi esimerkiksi näyttäytyä yleisenä epävarmuutena sekä pohdintoina, onko ylipäättänsä tehnyt oikean valinnan hakeutuessaan koulutusosalalle. Opiskelijan tulevaisuusmielikuvat ja -tavoitteet eivät ole jäsentyneet ja tiedonpuute saattaa aiheuttaa skeptistä suhtautumista tulevaisuutta kohtaan. Opiskelijan itsetuntemus on vähäistä, mikä vaikeuttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan. Haasteena on, että opiskelija ei etene tai selviydy opinnoissaan eivätkä voimavarat riitä tulevaisuuden ammatillisten tavoitteiden tunnistamiseen tai niiden edistämiseen.

Uramuuntuvuuksien vahvistamisessa opettajatuutorin roolissa korostuu keskustelu, säännölliset tapaamiset ja pienten askelten kautta etenevä tavoitteenasettelu. Itsetunnon ja itsetuntemuksen rakentaminen ovat keskiössä (ks. Savickas 2013, 53). Opiskelijan tulee lähteä liikkeelle itsetuntemuksen vahvistamisesta, jonka jälkeen hän voi vasta siirtyä ammatillisten mielenkiinnonkohteiden kartoittamiseen. Itsetuntemuksen vahvistamiseksi opiskelija tarvitsee usein paljon ohjauksellista tukea pystyäkseen tunnistamaan omia vahvuuksiaan, osaamistaan, arvojaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Parempi itsetuntemus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsitystään omasta ammatillisesta tulevaisuusvisiostaan. Opettajatuutorin tuen tarve kohdistuu opiskelijan kykyyn hallita elämäänsä ja opintojaan. Työkalujen antaminen elämänhallintaan, itsensä johtamiseen ja ajanhallintaan mahdollistavat opiskelijan resurssien vapautumisen ammatilliseen pohdintaan. Merkittävä taso on usein ensimmäinen harjoittelu. Opiskelija tarvitsee tällöin konkreettista tietoa harjoittelu- tai työpaikan hakemisesta ja työelämän yleisistä pelisäännöistä. Erityisen tärkeää on, että opettajatuutori kannustaa opiskelijaa sekä välillä opiskelijan ”pieni töytäisy” eteenpäin ottamaan vastuuta opinnoistaan ja tulevaisuudesta voi olla tarpeen.

Opettajatuutorin rooli ohjaajana: Opiskelijaan uskova, kannustava tsemppaaja, tietoa ja tukea antava eteenpäin ”töytäisijä”.

Johtopäätökset

Uramuuntuvuuden käsite tarjoaa monipuolisen tarkastelukulman korkeakouluopiskelijoiden uraohjaukseen. Opiskelijoiden uraohjaustarpeiden tarkastelu Savickasin uramuuntuvuuden käsitteen ja kolmen erilaisen opiskelijaryhmän kautta osoitti, että eri opiskelijatyypeillä on sekä selkeitä eroavaisuuksia että yhteneväisyyksiä uramuuntuvuustaidoissa. Kaikilla opiskelijatyypeillä on tarvetta luottamuksen ja uteliaisuuden vahvistamiseen, vaikka nämä tarpeet ilmenevät hieman eri tavoin. Kaikki tyyppiryhmät tarvitsevat tukea hahmottamaan työmarkkinoita laaja-alaisesti sekä itsetuntemuksen vahvistamisessa. Syksyllä 2018 toteutettu uraohjaustarvekysely osoitti opiskelijoiden tarvitsevan tukea samoissa asioissa. Vastaajista yli 80 % koki laaja-alaisen tulevaisuusosaamistarpeiden hahmottamisen sekä omien vahvuuksien tunnistamisen haastavaksi, mutta hyödylliseksi ja merkitykselliseksi. Uramuuntuvuuden tarkastelu osoitti, miten yksilöiden välillä voi olla suuriakin vaihteluja uramuuntuvuustaidoissa. On siis tärkeää, että uraohjauksessa huomioidaan aina yksilölliset tarpeet. Uramuuntuvuuden tarkastelu voi olla yksi työkalu, joka auttaa opettajatuutoria hahmottamaan opiskelijoiden erilaisia uraohjaustarpeita. Johtopäätöksenä voidaan kiteyttää, että opettajatuutorien tekemässä uraohjauksessa ei ole kyse vain tietojen ja taitojen kehittämisessä, joiden avulla yksilö pääsee kiinni työelämään. **Tavoitteena on ennen kaikkia tukea opiskelijoiden kyvykkyyttä ja asenteita, joiden avulla yksilö selviytyy tulevaisuuden muuttuvissa työelämä- ja uratilanteissa.**

Lähteet:

- Jakonen, M. 2018. Työn muutoksen suuret linjat. Teoksessa Jouko Kajanoja (toim.) Työllisyyskysymys. Helsinki: Into Kustannus Oy, 345-384.
- Lairio, M., Penttinen, L. & Penttilä, M. 2007. Akateeminen urasuunnittelu ja työelämään siirtyminen. Teoksessa Marjatta Lairio & Penttilä Minna (toim.) Opiskelijälähtöinen ohjaus yliopistossa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 69-106.
- Savickas, M. 2005. The Theory and Practice of Career Construction. Teoksessa Steven Brown & Robert Lent (toim.) Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work. New Jersey: John Wiley & Sons, 42-70.
- Savickas, M. 2013. The Theory and Practice of Career Construction. Teoksessa Steven Brown & Robert Lent (toim.) Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work. New Jersey: John Wiley & Sons, 147-183.

Leena Kuosmanen

OPETUSVIDEOT OPETTAJATUUTORIN AMMATILLISENA TUKENA JA TYÖVÄLINEENÄ

Videoiden katsomisen ja reflektoinnin tarkoituksena on arvioida asiantuntijan jakamaa tietoa suhteessa omaan työhön, kehittää ja suunnitella osaamista Laurea-tasolla. Nämä tavoitteet ovat linjassa uuden Ohjaussuunnitelman (2018) kanssa.

Tämä artikkeli esittelee Laurea Certified Tutor-koulutuksessa (LCT) tehtyjä opettajatuutorin työn kannalta keskeisiä opetusvideoita, lyhyesti videokuvausten suunnitteluun ja kuvaukseen liittyviä käytänteitä sekä kuvaus- ja videolupia. Artikkelin palvelee ohjeena uusille ja kokeneille opettajatuutoreille ja muille asiasta kiinnostuneille. Lähestymistapa on käytännönläheinen pyrkien muistuttamaan, että henkilöstön ohjaama ja tekemä (akateeminen) videointi on melko tuore tapa toteuttaa osaamisen kehittämistä, merkityksien ja ymmärtämisen soveltamista digitaalisilla laitteilla Learning by Developing-oppimisfilosofian (LbD) hengessä.

Tarkoitus on rohkaista henkilöstöä kokeilemaan ja kehittämään videointia dCellin avustuksella Videointistudiolla Tikkurilan kampuksella ja luokkahuoneessa tai itsenäisesti omilla mobiililaitteilla. LCT-videot edustivat kokeilukulttuuria, mutta ne ovat jo vakiinnuttaneet paikkansa ja arkipäiväistyvät.

Ydinasiat selkeästi videolla

Digitalisoituminen mahdollistaa videot dokumentaationa, ja se antaa kätevän kanavan tehdä osaamisen näkyväksi, edistää vaikuttamista ja osaamisen markkinointia Laureassa ja verkostoille. Asiantuntijaluentoja ja osallistujien haastattelujen dokumentointi videolla opetuskäyttöön LCT-koulutuksessa on johdonmukaista ja systemaattista aineiston keruuta Laurean Media Space-kanavalle. Videoinnin tarkoituksena on tallentaa Laurealaisten asiantuntijoiden arvokasta tietopainoista osaamista ja kartuttaa videopankkia myöhempää katsomista, jakamista ja oppimista varten. Käytännössä tämä on tehokkaampaa resurssien käyttöä ja hyötyjen arviointia kuin ilman videointia. Videot ovat saavutettavia, sillä niitä voi katsoa uudelleen ja tehdä muistiinpanoja oman keskittymiskyvyn ja vireystilan mukaan.

Koska teemme tietointensiivistä työtä, tiedon määrän ja ajanhallinnan yhteensovittaminen voi olla haasteellista. Ytimekkäät videot toimivat muistinvirkistykseenä tai johdantona osaamisen kehittämiseen. Videoiden katsominen toimii itsenäisenä ennakkotehtävänä ja keskustelun aiheena seuraavaan LCT-koulutuspäivään. Video on mentorin työkalu ohjaamiskeskustelujen tukena ja osallisuuden edistäjänä. Videoissa on selkeä rakenne eli käsikirjoitus ja niitä voi katsoa itsenäisinä osina tai usean videon kokonaisuutena. Esimerkkeinä opetusvideoista mainittakoon Kulttuurit kohtaavat Laureassa (lehtori Minttu Rätty), Kieli puheeksi (lehtori Kuparinen Kristiina), Osaamisen näyttö (kehittämispäälliköt Katri Korelin ja Johanna Lahti), Hyväksi lukeminen (opintopäällikkö Eila Toiviainen), Teaching and Tutoring International Students (lehtorit Tiina Wikström, Lloyd Bethell, Sebastian King) sekä Esteettömyys ja saavutettavuus (lehtori Leena Kuosmanen). LCT-koulutuksessa tehdyt opetusvideot 2018 -2019 löytyvät Laurea Media Space-kanavalta hakusanoilla Laurea Certified Tutor tai Tutor. Seuraavat lainaukset on otettu opettajilta saadusta palautteesta. Lainaukset kuvastavat hyvin opettajien näkemyksiä opetusvideoiden hyödyistä.

“Videon katsominen ennakkotehtävänä oli pätevä mielenkiinnon herättäjä lähipäivän ryhmätyöhön. Aihe tuli tutuksi ja keskustelimme siitä syventävästi.” (Liiketalouden lehtori).

“Lähipäivinä on niin paljon asiaa, ettei millään kaikkea ehtisi kirjata ja muistaa. Jos on poissa, voi katsoa esitykset jälkikäteen. Videolta voi kerrata tarpeen mukaan. Olisi hyvä, jos videot olisivat valmiit Media Spacella kahdessa viikossa.” (Hoitotyön lehtori).

Asiantuntijuuden jakaminen Laureassa ja verkostoissa

Asiantuntija on joko Laurean omaa henkilöstöä tai ulkopuolinen yhteistyökumppani, joka lupautuu pitämään luennon tai työpajan sovitusta aiheesta tai antaa haastattelun. Laurean opiskelijatkin toimivat asiantuntijoina. Ensisijaisesti Laureassa pyritään hyödyntämään talon omaa asiantuntijuutta ja Alumnien luennoitsijapankkia (luentopalkkio), mikä on parhaimmillaan yhdessä jaettava rakentavaa, syklistä ja kehittävää osaamista LbD-oppimismallin mukaan.

Ulkopuoliset luennoitsijat kumppaniryityksistä ja -järjestöistä ovat merkittäviä, sillä ne ovat silta työelämäyhteistyöhön, työelämätarpeen ja osaamisen kehittämisen tunnistamiseen. Laurealle vierailijat ovat markkinointikanava konkretisoida ”Yhdessä enemmän” -toiminnan periaatteita. He ovat tärkeitä, koska LCT-koulutuksen käynyt opettajatuutor on opiskelijan yhteyshenkilö koko koulutuksen ajan ja toimii yhteistyössä verkostojen kanssa. Työskentelyä voisi kehittää edelleen. Asiantuntijoiden (kumppani ja Laurealainen) yhteisvideoiden avulla voitaisiin tehostaa tekemistä entisestään, sillä kuva ja ääni ovat tehokas viestinnän väline.

Videoinnin hyviä käytänteitä

Videodokumentoinnin avulla pyritään tallentamaan tietoa opetusvideoina ja lyhyempinä tietoiskuina Laurean Media Space -kanavalle, ei kaupalliseen käyttöön. Videot ovat välineitä rakentaa sosiaalista todellisuutta ja tiedollista pääomaa Laureassa. Videon sisältö on saavutettava, kun sen luentorunko ja käsikirjoitus ovat harkittuja, esityksen tukena on avainsanat tai havaintomateriaalia, suun liikkeet kameraa kohti (huulilta lukeminen), tila on rauhallinen, ei vastavaloa, kamera ja mikrofoni on testattu ja toimivat. Tavoitteena on teknologian hyödyntäminen videoiden tekstityksessä suomeksi ja englanniksi esteettömyysdirektiivin vaatimusten mukaan.

Parhaimmillaan videointiprosessi on viisivaiheinen:

1. päättää luennon teema ja oppimisen tavoite, valitse asiantuntija vai puhutko itse. Kysy alustavasti kuvauslupa
2. tee varaus sähköisellä lomakkeella DigiTeamista, ja varaa kuvauspaikka
3. kuvaaminen, videon editointi ja tallentaminen Media Spaceen (DigiTeam)
4. valmiin videon katselu ja
5. oman osaamisen sekä toiminnan arvioiminen, kehittäminen ja jakaminen.

Kuvaus- ja julkaisuluvat

Kuvauksen tärkein asia on kuvausluvat. Esiintyvältä asiantuntijalta ja tilaisuuteen osallistuvilta pyydetään aina kuvaus- ja videointilupa, mutta suostumus on vapaaehtoinen. Henkilöllä on oikeus kieltäytyä ja hänen tahtoaan noudatetaan. Kieltäytymisen syynä voi olla esimerkiksi vakaumus tai uskonto tai jopa kuvakauhu. Ryhmäkuvia otettaessa mainitaan aina kuvauslupa, ja missä kuvia käytetään. Myönnetty kuvauslupa sitoo sekä Laureaa että asiantuntijaa. Kuvattava täyttää lomakkeeseen henkilö – ja yhteystietonsa, ja allekirjoittaa suostumuksen tai kieltäytymisen. Laurean edustaja (videon tilannut henkilö) tai kuvaaja allekirjoittavat sopimuksen.

Kuvausluvan sisältö, allekirjoitus ja arkistointi ovat merkittävä asia kuvattavan ja Laurean tekijänoikeuksissa, koska siinä määritellään videon jakaminen Laureassa sisäisesti tai julkisesti ja materiaalin käyttäminen eri medioissa. Kuvatulla asiantuntijalla on oikeus nähdä ja arvioida video ennen julkaisua, mutta videon tai kuvan käyttöä hän ei voi kumota heppoisin perustein. Videota voi editoida kuvattavan mukaan, jos toive on yhteisymmärryksessä asiallinen. Laurealla on arkistointisuunnitelma, jonka mukaisesti kuvaussopimukset arkistoidaan

Kuvauslupiin liittyy henkilön tietosuojat. Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka voidaan liittää johonkin ihmiseen erilaisten tunnistetietojen avulla. Henkilö voidaan tunnistaa suoraan esimerkiksi nimen perusteella ja yhdistämällä kaksi tai useampi epäsuora tunniste, kuten ikä, asuinpaikka ja ammattinimike. Jos henkilö on tunnistettavissa tutkimuksen tai yhteistyön aikana, tulee noudattaa EU:n

tietosuoja-asetuksen mukaisia henkilötietojen käsittelyn periaatteita. EU:n tietosuoja-asetus on luokitellut arkaluonteiset henkilötiedot erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluviksi (esimerkiksi terveystiedot, etninen alkuperä, uskonto tai vakaus). Niiden käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä, jotta voidaan varmistaa, että henkilölle ei koidu vahinkoa, jos hänen tietojansa käsitellään.

Videointi on helppoa ja hauskaa

Luentojen ja esitysten tallentaminen videolla on helppo ja vaikuttava tapa dokumentoida ja tallentaa asiantuntijoiden osaaminen yhteiseen tietovarantoon. On ymmärrettävää, että videointi uutena asiana saattaa jännittää, ja videoinnista työ- ja oppimismenetelmänä voidaan olla montaa mieltä. LCT-tiimi kiittää jo etukäteen rakentavista kommentteista kehittää videointia (sisältö, rakenne, teknologia)

siten, että ne olisivat saavutettavia ja kiinnostavia kaikille. Kannustamme Laurean väkeä katsomaan LCT-videot Media Spacelta ja tekemään myös oma osaaminen näkyväksi videolla. Videointi on iloinen asia.

Lähteet:

- Laurea Certified Tutor-opetusvideot. www.video.laurea.fi
- Kuvauslupa. 2019. Pääsy vain Laurean verkkotunnuksilla. <https://intra.laurea.fi/fi/tyontuki/markkinointi/officepohjat/kuvauslupa/Sivut/default.aspx>
- Laurea Media Space. 2019. <https://video.laurea.fi/>
- Mikä on henkilötieto? 2019. Pääsy vain Laurean verkkotunnuksilla. <https://intra.laurea.fi/fi/tki/hankeen%20aineistonhallinta/henkil%C3%B6tieto/Sivut/default.aspx>
- Tietosuoja. 2019. <https://www.laurea.fi/globalassets/laurea/documents/laurean-sidosryhmatietojen-tietosuojaseloste.pdf>
- Videotuotanto. 2019. Pääsy vain Laurean verkkotunnuksilla. <https://intra.laurea.fi/fi/laurea/yksikot/yksikkoD/digiteam/Sivut/Videotuotanto.aspx>

Videot:

- Euroopan komissio. 2018. Esteettömyysdirektiivi. Työllisyys, sosiaaliasiat ja osallisuus. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202&langId=fi&furtherVideos=yes>
- Euroopan parlamentti. 2019. Euroopan esteettömyyssäädös: parempaa esteettömyyttä vammaisille. https://multimedia.europarl.europa.eu/fi/european-accessibility-act-better-access-for-the-disabled_No1-PUB-190304-ACCE-ev

Suvi Sivén

OHJAUS JA OPISKELIJA TYÖSSÄNI – HAVAINTOJA LAUREA CERTIFIED TUTOR –KOULUTUKSESSA

Opiskelija tarvitsee ohjausta, tukea, sparrausta, mentorointia, ammatillista apua osaamisensa kehittämiseen, dialogista vuorovaikutusta, tietoja käytänteistä ja eri substanssialueista sekä paljon muuta löytääkseen ymmärryksen ja näkökulman omaan tekemiseensä suhteessa osaamisen kehittämiseensä opintojen avulla.

Näistä lähtökohdista Laurea Certified Tutor –koulutuksen (LCT –koulutus) osallistujat pohtivat omaa rooliaan ohjaajana ja tutorina sekä sitä, mihin osa-alueisiin he halusivat lisää vahvistusta koulutuksen aikana. Tähän koulutuksen sisältöön osallistujat vaikuttivat vastaamalla ennen koulutuksen alkua osallistujille jaettuun tehtävään. Tehtävässä tuli piirtää kuva itsestään ohjaajana ja pohtia, millainen ohjaaja minä olen, mitkä asiat ovat minulle tärkeitä ohjauksessa sekä määritellä itselleen keskeiset tavoitteet koulutuksen osalta. Näitä etukäteen pohdittuja ajatuksia osallistujat kävivät yhdessä läpi ensimmäisessä mentorointitiimin tapaamisessa ja asetti tarkemmat tavoitteet koulutuksensa sisältöön tiiminä. LCT -koulutuksen loppuvaiheessa osallistujat tarkastelivat mahdollisia muutoksia omaan ohjaajuuteensa liittyvässä ajattelutavassaan.

Tärkeiksi osa-alueiksi koulutuksessa nousivat heti alusta alkaen asiantuntijuus ja yhteinen jakaminen sekä vertaistuki. Ohjaus työssäni aiheena oli joillekin osallistujille aluksi hämmäntävä, koska he eivät aktiivisesti toimi varsinaisessa ohjaustyössä tämän hetkessä toimenkuvassaan. Pohtiessaan asiaa tarkemmin he huomasivat opiskelijaohjauksen olevan osa työtään, vaikka toimenkuvassa ei luekaan ohjaaja tai tutor. Riippumatta toimenkuvasta on opiskelijoiden ohjaus jollakin tapaa osa arkisia työtehtäviä useimmilla Laurean työntekijöillä. Ohjaus on opiskelijoiden kohtaamista esimerkiksi kansainvälisissä opiskelijapalveluissa, opintotoimistossa, kirjastossa mutta erityisesti se korostuu tutoroinnissa ja opiskelijoiden ja ohjaajien välisissä ohjauskeskusteluissa.

Pääosin kaikki Laurea Certified Tutor –koulutukseen osallistuneet kokivat olevansa ohjaajana opiskelijoita varten ja ohjausosaamisensa olevan hyvällä tasolla ja tukevana opiskelijoita itsenäisessä ajattelussa sekä päätöksen teossa kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Keskusteluissa tuli ilmi huolestuneisuus opiskelijoiden realistisesta otteesta omaan osaamiseensa sekä sen hyödyntämisestä koko opiskelun ajan suhteessa opiskelijan omiin henkilökohtaisissa opintosuunnitelmassa (HOPS) määriteltyihin osaamistavoitteisiin. Opiskelijan ohjaajalle ja tutor –opettajalle kerrotut tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi asettamat muutokset omissa arkirutiineissa saattavat ajoittain olla turhauttavia, jos opiskelija ei hahmota realistisesti omia voimavarojaan ja Laurean tarjoamaa tukea opiskelun eri vaiheisiin. Ohjaaja ja tutor –opettaja ovat tällaisessa tilanteessa keskeisessä roolissa yhdessä muiden henkilöstön jäsenten kanssa, jotta opiskelija ymmärtää opiskeluun vaadittavien resursien määrän tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuorovaikutus ohjauksessa

Tutor –opettajien ja ohjaajien ammatillisen osaamisen havaittiin käsittävän sekä oman painoalan viimeinen tietotaito, että opettajuus ja organisaatiomuutosten siihen aiheuttamat vaikutukset. Laurea –ammattikorkeakoulun opiskelijoihin kohdistuvien joidenkin sisäisten prosessien (näyttöpäivät) hakiessa vielä jalkauttamisen osalta paikkaansa, asettaa se tutor-opettajalle ja ohjaajalle lisävaateita, miten viestiä opiskelijalle selkeästi asiasta, josta käytänteet eivät ole vielä muotoutuneet vahvoiksi Laurean henkilöstölle.

Vuorovaikutus ja viestintä korostuvat ohjaustyössä. Miten opiskelija tulee kohdatuksi? Olemmeko molemmat läsnä ja kuuntelemmeko toisiamme? Ja kuinka helppo opiskelijan on ottaa yhteyttä tutor –opettajaan, ohjaajaan tai muuhun henkilöstön jäsenen kokiessaan keskustelutarvetta. Viestinnän osalta tärkeää on ilmaista tehtävät ja asiat selkeästi, jotta molemmille osapuolille muodostuu asiasta yhteinen ymmärrys. Haasteena saattaa ajoittain olla mm. haluttomuus ymmärtää, jonka käsittelyyn tarvitaan aikaa sekä mahdollisesti muuta tukea.

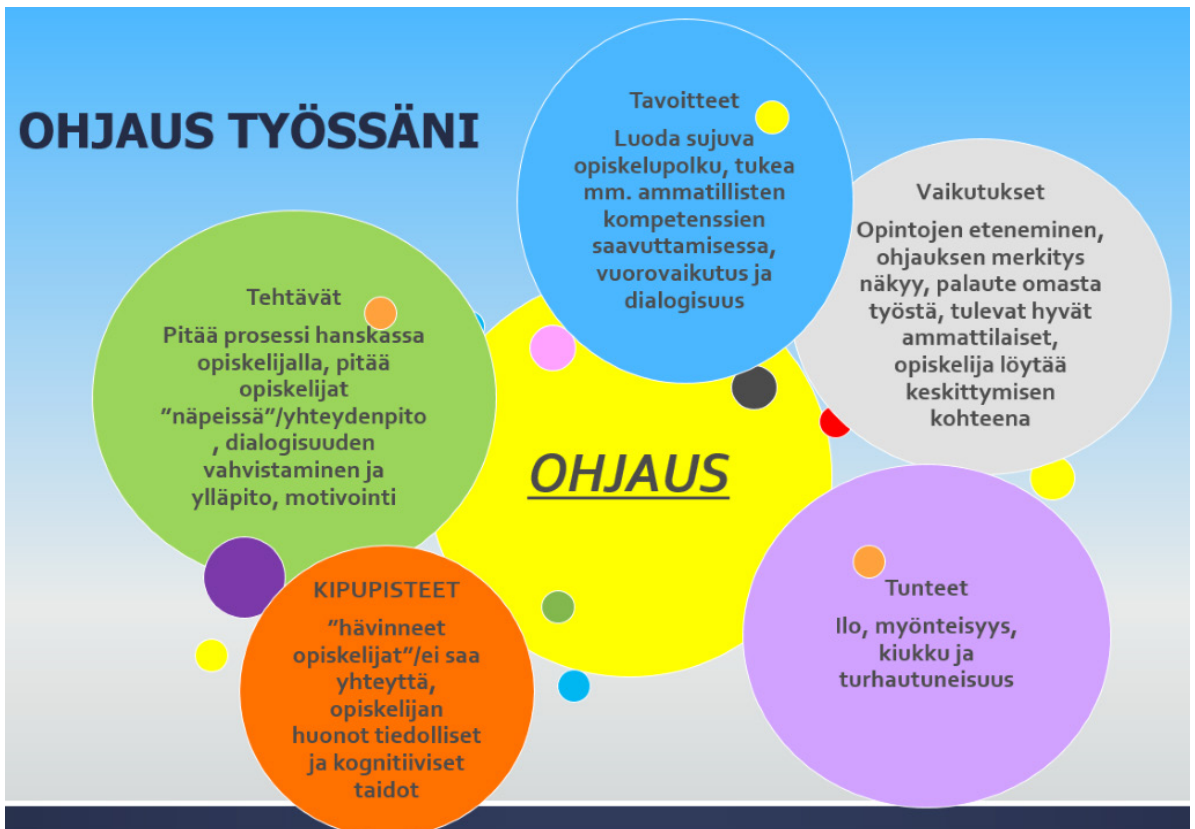
Vuorovaikutus tutor –opettajan ja opiskelijan välillä korostuu, koska sen pohjalta muotoutuu esimerkiksi HOPS, jossa huomioidaan opiskelijan aiempi osaaminen (näytöt) sekä opinnot ja näiden sisällyttäminen/korvaaminen opiskelijan opinnoissa ammatillisen osaamisen vahvistamiseksi ja kehittämiseksi.

Tutoroinnissa ja ohjauksessa koetaan mielekkääksi ja motivoivaksi opiskelijan onnistuminen, opiskelijan opintopolun seuraaminen alusta loppuun, opiskelijan kehittyminen ja oman ”paikan” löytäminen, joustava työnkuva, haasteelliset kohtaamiset opiskelijoiden opintopolun sujuvoittamiseksi, työn monimuotoisuus, uudet hankkeet ja mahdollisuudet ja oma kehittyminen.

Ohjaus työssäni

Laurea Certified Tutor –koulutuksen alussa osallistujat pohtivat aihetta ”Minä tutor-opena” tai ”Minä ohjaajana”. Tämän pohdinnan tuloksena syntyi keskustelua siitä, miten itsensä näkee tutor-opettajana tai ohjaajana, sekä miten ympärillä olevat kollegat näkevät asian. Tutor –opettajana toimivat näkivät itsensä innostajana, tukijana, ”äiti-hahmona”, motivoijana, kannustajana, takamukselle potkijana, joustavana, dialogisuuteen pohjaavana eli varsin positiivisena osana opiskelijan arkea. Samassa yhteydessä pohdintoissa mukana olivat erilaiset toiminnallisuudet ja toiminnalliset piirteet ohjauksessa. Läsnäolo ja tuki yhdessä helposti lähestyttävyyden kanssa nousivat tärkeimmiksi tekijöiksi. Näiden lisäksi yksilöllisten ratkaisujen ja mahdollisuuksien löytäminen opiskelijoiden opintojen edistämiseksi, kuunteleminen, oman ohjauksen kehittyminen sekä kokonaisuuden ymmärtäminen olivat vahvasti mukana keskusteluissa ja ne nähtiin tärkeänä osana omaa työn tekoa.

Omaa ohjaajuutta sekä ohjausta työssäni pohdintojen lopputuloksena oli mm. seuraava kuvio (kuvio 1), jossa ohjaus on jaettu tavoitteisiin, vaikutuksiin, tehtäviin, kipupisteisiin sekä tunteisiin. Yhdessä pohtiessamme osallistujien kanssa näiden viiden osa-alueen sisältöä päädyimme kiteyttämään kuhunkin mielestämme tärkeimmät asiat.

Kuvio 1. Oma ohjaajuuteni ja ohjaus työssäni (Suvi Sivén)

Ohjauksen tärkeimmiksi tavoitteiksi päädyimme seuraaviin asioihin:

- luoda sujuva opiskelupolku
- tukea mm. ammatillisten osaamisalueiden saavuttamisessa
- vuorovaikutus ja
- dialogisuus.

Nämä kaikki vaikuttavat opiskelijan motivoituneisuuteen, tahtotilaan sekä opintojen edistymiseen. Sujuvan opiskelijapolun luomiseen vaikuttavat opiskelijan aiempi osaaminen ja opinnot, jotka tunnistetaan ja tunnustetaan osaksi opintoja. Sen jälkeen tarkastellaan opiskelijan HOPSia tarkemmin ja räätälöidään kokonaisuus opiskelijan toiveiden ja mahdollisuuksien mukaiseksi.

Oman ohjauksen merkitys näkyy vaikutuksena opintojen etenemisessä sekä opiskelijan löytäessä oman keskittymisen kohteensa ammatillisesti. Se, miten tässä kaikessa on onnistuttu näkyy osittain opiskelijapalautteessa sekä tulevinä valmistuvina ammattilaisina.

Ohjauksen tehtävänä on pitää opintopolku ja siihen liittyvät prosessit selkeinä sekä itselle että opiskelijalle. Tätä vahvistettaessa yhteydenpidon merkitys korostuu, jos ei tiedä, missä ja miten opiskelija etenee opinnoissaan, on haastavaa ohjata ja antaa tarvittavaa tukea. Tämän vuoksi dialogisuuden vahvistaminen ja ylläpito sekä opiskelijan motivointi ovat ohjauksen tehtävien keskiössä.

Tunteet ilo, myönteisyys, kiukku, turhautuneisuus ovat osa jokaisen opiskelijan opintopolkua, joskin sen eri vaiheissa ja sitä kautta osa ohjaajankin arkea. Ohjaajana ja tutor-opettajana opiskelijakeskusteluissa elämän hallinta ja erilaiset elämäntilanteet siivittävät opintoja vauhdilla eteenpäin tai sitten niitä hidastaen. Näiden lisäksi opintotarjonnan ja suoritusten väliset suhteet sekä erilaiset vuorovaikutustilanteet opintojen vastuuopettajien kanssa tuovat opiskelijan tunteita pinnalle.

Ohjauksen kipupisteiksi nousevat ns. hävinneet opiskelijat, joihin ei saa yhteyttä, jolloin tutor –opettaja tai ohjaaja ei pysty vaikuttamaan opiskelijan opintojen edistymiseen ja tukemiseen.

Opiskelija työssäni

LCT –koulutuksessa opiskelija on keskiössä. Mitä ja miten työskentelemme opiskelijoidemme kanssa, ohjaamme heitä, ja miten he kokevat ohjauksensa. Pohdimme LCT –koulutuksen osallistujien kanssa koulutuksen viimeisessä vaiheessa opiskelijan näkökulmasta samoja tekijöitä, joita pohdimme oman ohjaajuutemme näkökulmasta. Näitä tekijöitä olivat opiskelijan tavoitteet, vaikutukset, vastaukset sekä erilaiset tuntemukset ja kipupisteet. Pohdintojen yhteenvetojen tuloksena syntyi oheinen kuvio 2.

Kuvio 2. Mitä ohjaajat ajattelevat opiskelijan haluavan ja kokevan ohjaustyössä (Suvi Sivén)

Lähtökohtaisena ajatuksena LCT –koulutuksen osallistujilla oli, että opiskelijat haluavat selkeän vastauksen kaikkiin kysymyksiinsä. Näihin kaikkiin kysymyksiin emme aina pysty antamaan vastauksia mutta ohjaamme opiskelijan eteenpäin asiasta paremmin tietävän pakeille tai pohdimme asiaa eri näkökulmista yhdessä vastauksen hahmottamiseksi ja edistämiseksi.

Ohjauksessa käsittelemme opiskelijan tavoitteita. Kaikkien opiskelijoiden tavoite on saada tutkinto mutta sen yhteydessä tapahtuva ammatillisen osaamisen syventyminen ja kehittyminen on erittäin tärkeää esimerkiksi työllistymisen näkökulmasta. Työllistymisen lisäksi monet työelämässä vahvasti mukana olevat opiskelijamme hakevat päivitystä tietotaitoihinsa osaamisensa vahvistamiseksi ja sen vaikutuksesta tavoitteena on hakeutua vaativampiin tehtäviin oman työn ja uran näkökulmasta.

Ohjauksessakin korostuvat ohjaajan ammatillinen osaaminen ja etiikka, jotta opiskelijat kokevat tulevansa kohdelluiksi tasavertaisina yksilöinä ja laurealaisina oikeudenmukaisesti. Opiskelijoiden usko omaan onnistumiseensa ja tuki pulmatilanteissa vaikuttavat heidän opiskelumotivaatioonsa ja sitä kautta opintojen suorittamiseen tavoiteajassa.

Ohjauksessa opiskelijan kipupisteet korostuvat, koska kaiken mennessä erittäin hyvin ja opiskelijan toiveiden mukaisesti hän harvemmin ottaa yhteyttä mutta erilaisten kipupisteiden ilmaantuessa opiskelija tarvitsee ”seinän, jota vasten pallorella” -ajatuksiaan, tukea sekä keskustelukumppania ja vastauksia ajoittain opiskeluprosessin eri vaiheisiin. Elämänhallinta ja muutokset opiskelijan elämän lähipiirissä ovat merkittävässä roolissa opiskelijan opintojen etenemiseen ja hänen henkiseen hyvinvointiinsa. Näihin tilanteisiin opiskelija hakee tukea lähtökohtaisesti ohjaajalta ja tutor –opettajalta, jonka kanssa keskustellessa käydään tarvittaessa läpi muutkin opiskelijaa tukevat palvelut korkeakouluuyhteisössä.

Opiskelijan opintojen aikana eri ohjaustilanteissa koetaan opiskelijan onnistumisia, iloa, turhautuneisuutta ja ahdistusta – kaikki tuntemukset laidasta laitaan ovat läsnä ohjauksessa. Onni on, että opiskelijan valmistuessa, kaikki osapuolet tuntevat onnistumisen ja ilon tunteita!

Ohjaajina ja opettaja –tutoreina tarjoamme omaa ammattitaitoamme opiskelijoiden käyttöön. Mitä paremmin opiskelija tulee kuulluksi ja kohdatuksi opintojensa alussa, sitä vaivattomammin hänen opintonsa etenevät opintojen loppuun asti.

Leena Kuosmanen

THOUGHTS AND STORIES ABOUT STUDENT WELLBEING IN AN INTERNATIONAL EDUCATION INSTITUTION

“I am aware of my capabilities, but when self-doubt comes in the way, it can be hard to shake it off. Otherwise, I have kept quite a high motivation because I know that this is what I want to study and will bring me joy in the future”. (International Degree Student 2018).

Higher education tends to attract numerous of capable international and national students. At the same time, students are affected for example with visa rules, high living costs and adaptation issues in a hosting country and institution (EAIE 2019). Regardless that, there were over 21 000 foreign degree students at the universities of applied sciences (UAS) and at the science universities in 2018 in Finland. Most of them are from the outside of EU and ETA areas. (Finnish National Agency for Education 2019.) It seems, education in Finland is tempting and students have high hopes on their study success and career plans here. Most often students are motivated to study here, because it is their decision and will. Sadly, there are also students who have a strong family influence to push their career plans against their own. The motivation factors influence adaptation process positively or negatively.

Education is considered as one of the best investments for one’s future. Adaptation to a new country and education system is often a positive and well-prepared process, but the integration to a new system and culture can be time and money consuming, and academically, emotionally and socio-economically stressful. International students say, that there are ups and downs in their efforts to integrate to Finnish society and culture. Students share their experiences in a new education institution, when familiar is unfamiliar:

*“My first year at Laurea was a big challenge. It was a mixture of excitement, curiosity and a little bit of fear.
It was strange to see myself as a full-time student, starting a new career from the scratch. For me, the workload for the first year was overwhelming. Now I’m feeling healthy and happy with myself, I’ll be able to study harder and learn more”. (International Degree Student 2018).*

Support Services

Various studies emphasize the importance of updated and adequate student counselling and wellbeing services. International students and their wellbeing is one of the key elements influencing positively to their study motivation, adaptation process and satisfaction. At Laurea UAS, professional services are available from different sources, (for example special needs teacher, counseling psychologist, nurse and university chaplains) to recognize and support their mental wellbeing issues, learning techniques and time management skills. Recently Laurea UAS has started a new updating training the Laurea Certified Tutor education for all teaching and staff members, who work with students in different positions, and who need to improve their skills in encountering, communication and counseling students. The structured education includes contact days and on-line learning with teacher mentors. The key themes in the education are student counselling services (Ohjaussuunnitelma 2018), career development, international services and tutor teacher wellbeing. Consecutively, the Laurea Certified Tutor education bears a fruit, a new pilot innovation “an easy access teacher” (lukitukiope) to give first hand support to students with learning difficulties in every campus. However, she/he is not replacing a special needs teacher.

Accessibility is equality, security and quality of educational services

It is important to look at the role of accessibility in student wellbeing. Accessibility refers to equal access to services in the institution, usability of equipment (ICT and tools) and comprehensibility of information for different learners. It allows active participation in decision making in one's own life and choices in professional and career development (Personal Study Plan). It is about access to physical and virtual learning environments also with a helping equipment (mobility or sensory impairment), social participation in education, and psychological access having a feeling of security and belonging in the institution. Furthermore, it is also about social affairs, employment and inclusion for students with permanent or temporary impairments and disabilities. With the help of accessible service environments and understanding of the importance of the study support, every student can reach their intellectual and professional potential in their lifelong learning process. As a conclusion, in broad perspective accessibility can be seen part of sustainable and responsible corporate development in local and global levels. (The Accessibility Center ESKE Finland 2019; ESOK 2019; EU Commission Accessibility Act 2019).

It is All about Communication

It is all about communication and marketing of the student services. At Laurea UAS, to make all student services available and visible, a Face Map of student wellbeing and study support services is a visual tool, in where services are personalized with photos and names in every campus. The aim is to have services open and welcoming to all, showing hospitality and willingness to care about our students. Laurea Student Union is an active partner in giving a voice to student needs and developing student services in meeting their requirements. Since the resources are scarce, by combining professional competence and willingness to support students in their adaptation and career building process, we all benefit from their learning outcomes. Therefore joint counselling services together with the 3UAS, (Laurea, Haaga-Helia and Metropolia), is worth giving consideration to.

References:

- The Accessibility Center ESKE Finland. 2019. Finnish Association of People with Physical Disabilities. Viewed 26.9.2018. <https://www.invalidiliitto.fi/finnish-association-people-physical-disabilities>
- EAIE.2019. International Students Mobility Charter. Viewed 25.4.2019. <https://www.eaie.org/community/projects-advocacy/international-student-mobility-charter.html>
- ESOK. 2019. Esteetöntä opiskelua. Saavutettavuus. Viewed 25.4.2019. <http://www.esok.fi/accessibility-info>
- European Association for International Education. 2017. English-taught bachelor's programmes. Internationalising European higher education. Viewed 25.4.2019. <https://www.studyportals.com/intelligence/english-taught-bachelor-programmes-in-europe/>
- European Commission: Accessibility Act. Employment, Social affairs and Inclusion. Viewed 25.4.2019. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202>
- European Association for International Education. 2018. English-taught bachelor's programmes. Internationalising European higher education. Employability. Viewed 26.9.2018. <https://www.eaie.org/community/expert-communities/employability.html>
- Finnish National Agency for Education. 2019. Study in Finland. Viewed 25.4.2019. <http://www.studyinfinland.fi/>

Minna-Kaisa Lehtilinna

PELILLISYYTTÄ JA PORTFOLIOJA

Pelit ovat osa opiskelijoiden jokapäiväistä elämää. Niinpä on luonnollista hyödyntää niitä opetuksessa ja ohjauksessa. Pelien avulla opiskelijoita voidaan motivoida oppiaineen sisältöihin uudella tavalla. Portfolio taas voi kokonaisvaltaisuutensa ansiosta toimia erinomaisena opintoja suuntaavana työkaluna tai apuna urasuunnittelussa.

Seppo-pelin hyödyntäminen ohjauksessa

Pelillistäminen (gamification) mahdollistaa uusien ja innovatiivisten opiskelutapojen kokeilemisen. Pelillistämällä tarkoitetaan sitä, että erilaisista peleistä on napattu elementtejä ja toimintatapoja, jotka on tuotu peleille epätyypilliseen ympäristöön, kuten opetuksen tai harjoitteluun. (Savignac 2016, 121.)

Laurea-ammattikorkeakoululla on ollut käytössään lisenssit Seppo-peliin vuodesta 2016. Seppo on suomalainen selainpohjainen pelialusta, joka on helppo ottaa käyttöön ilman mitään erityisiä tietotekniikkataitoja. Seppo-alustan avulla oppitunnin sisällöt on suhteellisen helppo esittää pelillisessä muodossa. Pelistä on saatavilla kieliversiot englanniksi, ruotsiksi, arabiaksi ja hollanniksi. Peliä on siis mahdollista hyödyntää esimerkiksi kieliopinnoissa ja kansainvälisten ryhmien kanssa.

Seppo-peli toimii erinomaisesti esimerkiksi Laurean käytäntöihin tutustuttamisessa ja ryhmäyttämisessä. Projektinhallinta ja viestintä –opintojaksolla on pelin avulla paitsi kerrattu opintojakson sisältöjä, myös tuettu opiskelijoiden tutustumista oppimisympäristöönsä. Pelejä voidaan pelata joko yksin tai ryhmissä, mutta ryhmissä pelattavat pelit ovat suosituimpia. Kyseisellä opintojaksolla opiskelijoiden

tehtävänä on pelissä ollut mm. ottaa tiimikuva, etsiä erilaisia paikkoja kampukselta (esim. monitoimitulostin) ja tutustua Laurean hyväksilukukäytänteisiin. Opintojakson sisällöistä on kerrattu mm. lähdemerkintöjä, tiedonhakua ja projektiasioita. Tehtävät ovat olleet erillisiä ja ne on voinut suorittaa missä tahansa järjestyksessä.

Opintojakson lopussa tapahtuva asioiden kertaaminen pelin avulla on osoittautunut mielekkääksi tavaksi käydä asioita läpi esimerkiksi ennen tenttiä tai esseen palautusta. Asiakkuus- ja projektiosaaminen -opinnoissa on hyödynnetty juonellisuutta pelin ominaisuutena. Opiskelijoiden tehtävänä on perustaa kahvila. Siihen liittyy monenlaisia asiakkuuksiin, viestintään, projekteihin ja markkinointiin liittyviä näkökulmia, joita opiskelijat joutuvat pohtimaan tiimissä.

Molemmat näistä esimerkkipeleistä ovat lyhytkestoisia eli ne pelataan kerralla läpi ja aikaa niiden pelaamiseen käytetään 1½-2½ tuntia. Pelin jälkeen puretaan fiiliksiä yhdessä lyhyesti. Tapana on ollut palkita paras tiimi suklaapatukoilla, mutta muutkin opiskelijat ovat saaneet karkkia. Tavoitteena on päättää peli positiivisiin tunnelmiin.

Pelin käyttöä uraohjauksen opinnoissa kannattaa miettiä. Pelin avulla olisi mahdollista tuoda uusia näkökulmia ja toiminnallisuutta opintoihin. Laurea-tasoisesti voitaisiin rakentaa alakohtaisia pelejä. Kielten opetuksessa pelejä voidaan hyödyntää monipuolisesti ja mielekkäästi. Erilaisia simulaatioharjoituksia käytetään menestyksellisesti monilla eri aloilla.

Pelin positiiviset piirteet

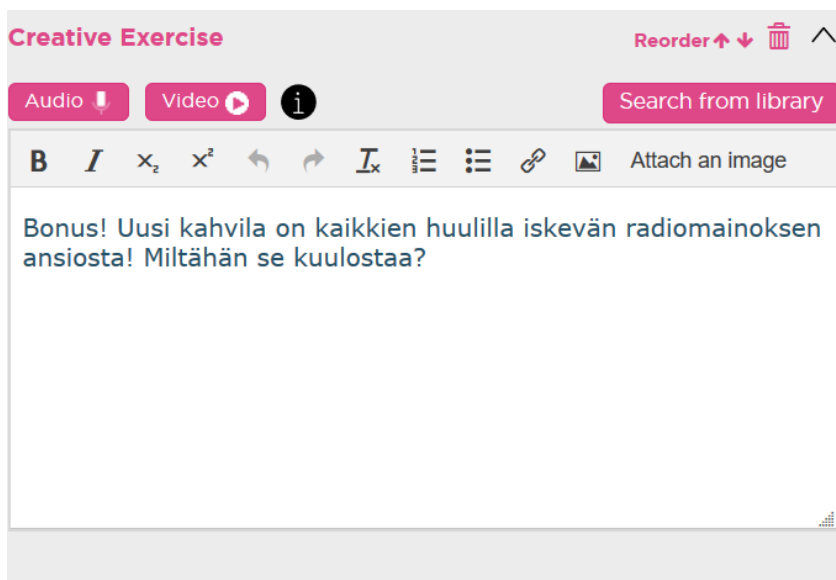
Seppo-peli mahdollistaa mukavan tiimityöskentelyn luokahuoneessa ja sen ulkopuolella. Seppo-pelin alusta on helppo ottaa käyttöön - niin pelaajan kuin ohjaajanakin. Ohjaajan on helppo muokata pelejä eri tilanteita varten.

Koska aloitusnäkyman voi valita tarpeen mukaan, voidaan opiskelijoita ohjata liikumaan esim. eri puolilla oppilaitosta, tai vaikka oppilaitoksen lähiympäristössä. Vaihto-opiskelijoille voi rakentaa esimerkiksi pelin, jossa tutustutaan lähikaupungin nähtävyyksiin. Tällainen peli voi olla kestoltaan jopa useita päiviä.

Osa Seppo-peleistä on julkisia ja niitä voi hyödyntää ideoinnissa. Visuaalisuus on tärkeä osa pelejä, joten siihenkin kannattaa peliä laatiessa panostaa.

Parasta opiskelun pelillistämässä on se, että opiskelijoita saadaan aktivoitua pois passiivisen kuulijan roolista. Opiskelijat selkeästi kaipaavat toiminnallisuutta oppitunneilla. Pelin avulla saadaan uusia kokemuksia ja tutustutaan helposti luokkatovereihin.

Erilaisiin tehtäviin voi vastata joko tekstillä, kuvalla, äänellä tai videolla (kuvio 1). Ohjaajan täytyy erityisesti lyhytkestoisten pelien kohdalla miettiä, ehtiikö katsoa ja arvioida kaikki videot. Opiskelijat odottavat nopeaa reagointia palautettuihin tehtäviin. He voivat reaaliaikaisesti seurata omaa sijoitustaan pelissä.

Kuvio 1. Esimerkki Seppo-pelin tehtävästä, johon voi vastata joko audiolla tai videolla

Pelin haasteet

Kun on kyse lyhytaikaisesta pelistä, tulee arvioinnin tapahtua nopeasti. Kummassakin esimerkkitapauksessa arvioijia on ollut kaksi, jolloin eri tehtävät on saatu jaettua keskenään ja arviointiskaalakin on pysynyt samanlaisena.

Opiskelijat ovat tottuneet hienoihin video- ja konsolipeleihin, joissa grafiikka on viety huippuunsa. Sen takia Seppo voi tuntua heistä hiukan lapselliselta, koska käyttöliittymä on niin yksinkertainen. Pelin värimaailmaa kannattaa suunnitteluvaiheessa miettiä, sillä on otettava huomioon, että opiskelijoiden joukossa voi olla erityisherkkiä, näkövammaisia tai keskittymisen vaikeuksista kärsiviä opiskelijoita. Mobiililaitteiden käyttökin voi joillekin tuottaa vaikeuksia esim. näkövammaisille. Saatujen kokemusten perusteella opiskelijat hiukan vierastavat tehtävien palauttamista videoina. Kuitenkin mm. monissa työnhakutilanteissa vaaditaan video, joten pelin avulla on hyvä harjoitella videolla esiintymistä.

Ohjaajana ei suin päin voi syöksyä peli- tai simulaatiomaailmaan. Usein sisällön pelillistämisen väärät syyt voivat olla seuraavia:

- kaikki vievät pelejä ja simulaatioita opetuksensa
- pelillisuus on hauskaa tai ”siistiä”
- oppiminen on vaivatonta
- kaikki pitävät peleistä ja simulaatioista (Kapp, Blair & Mesch 2013, 69).

Seppo-peliä voi kokeilla testitunnuksilla ilmaiseksi osoitteessa <https://seppo.io/fi/>

Portfolion perusajatuksia

Portfolio on opiskelijalle eräänlainen osaamissalkku, jota hän kerryttää koko opintojensa ajan. Erilaiset portfoliot voidaan jakaa karkeasti seuraavasti:

1. **Perusportfolio**, joka on lähinnä aineiston säilyttämistä varten
2. **Prosessiportfolio** kuvaa opiskelijan kehittymistä ja ammatillista kasvua
3. **Näyteportfolioon** valitaan tarpeen mukaan sopivat näytteet omasta osaamisesta.

Portfolio on opiskelijan henkilökohtainen oppimisympäristö (Personal Learning Environment, PLE). Opiskelija siis itse hallitsee sitä ja päättää esimerkiksi asioiden järjestyksestä ja portfolion visuaalisesta ilmeestä. Opiskelija päättää portfolionsa näkyvyydestä: haluaako, että portfolio on julkinen ja näin osa henkilöbrändin rakentamista vai myöntääkö vain katselu- ja kommentointioikeuksia ohjaaville opettajille ja mahdollisesti kanssaopiskelijoille.

Parhaimmillaan opiskelijan portfolio on multimodaalinen kokoelma opintojen aikana tehtyjä tuotoksia. Opiskelija voi halutessaan tehdä kokonaisvaltaisen portfolion, jonne sisällyttää asioita vapaa-ajaltaan ja työstään.

Portfoliot ovat sähköisessä muodossa (ePortfolio) helposti muokattavissa eri käyttötarkoituksia varten. Laureassa käytössä on ollut Kyvyt.fi-alusta, mutta opiskelija voi vapaasti valita muunkin alustan. Portfolion tekemiseen voi käyttää esimerkiksi Swaytä, OneNotia tai vaikka Wixiä.

Portfolio osana ohjausta

Laurean urasuunnittelun opintoihin on kuulunut oman portfolion tekeminen Kyvyt.fi-alustalle. Opiskelija on aloittanut oman portfolion laatimisen heti opintojen alkuvaiheessa. Hän on kirjoittanut aiemmasta osaamisestaan ja tavoitteistaan portfolioon ennen ensimmäistä HOPS-keskustelua. Tästä on tuutor-opettajan ollut helppo aloittaa keskustelu ja asettaa tavoitteita tuleville opinnoille.

Portfoliota on täydennetty tavoitteellisesti opintojen aikana. Tavoitteet muuttuvat ja osaamiset kehittyvät, portfolio elää mukana. Usein opiskelijat pohtivat, mitä sisältöä portfolioon voi laittaa. Portfolioon voi koostaa esimerkiksi seuraavia sisältöjä (kuvio 2):

- oppimistehtävät
- projektiraportit
- kirjalistat
- yhteystietoluettelot
- todistukset
- osaamismerkkit
- oppimispäiväkirjat
- osaamiskuvaus ja CV
- palautetta ohjaajilta, kanssaopiskelijoilta tai työtovereilta.

Portfolio on monipuolista pulinaa varten

OPINNOILLE JA URALLE ASETETUT TAVOITTEET	TUNNISTETUT VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET	PALAUTE	OMA TYÖKALUPAKKI	OPISKELIJAKUNTA- JA VAPAAEHTOISTYÖN RAPORTOINTI
HANKITTU OSAAMINEN (HOT)	TUNTEET	REFLEKTIO OPITUSTA JA OPINNOISTA	YLEISTEN KOMPETENSSIEN ARVIOINTI	HENKILÖKOHTAISET NÄKEMYKSET JA INTRESSIT
MUISTIHANPANOIT OPINNOISTA	TEOREETTISET YHTEENVEDOT	RAPORTIT JA MUUT TYÖT	HARJOITTELUN RAPORTOINTI JA OHJAUS	TYÖN OPINNOLLISTAMISEN RAPORTOINTI

Erilliset portfoliot tarpeen mukaan ja yhteenveto näyteportfoliossa

OPINTOJEN JA OSAAMISEN OHJAUS

Kuvio 2. Esimerkkejä portfolion sisällöistä (Nykänen & Lehtilinna 2019 [tulossa])

Kannattaa kuitenkin muistaa, että esimerkiksi todistusten ei ole hyvä olla julkisesti nähtävillä.

Tuutor-opetajan näkökulmasta portfolio on hyödyllinen työväline niin uraohjauksessa kuin opintojen suunnittelussakin.

Opiskelijan olisi hyvä ymmärtää, että osaamista on monenlaista. Tuutor-opettajan kanssa on hyvä käydä läpi osaamisen eri tasot. **Substanssiosaaminen** on ammatillista osaamista, jota opiskelija hankkii opinnoissaan ja työelämässä. Jokapäiväisessä kanssakäymisessä muiden kanssa, työelämän eri tilanteissa tai vapaa-ajan harrastusten parissa kertyy **yleistä työelämäosaamista**, joka voi koostua esimerkiksi viestintä- ja vuorovaikutustaidoista, oma-aloitteisuudesta, kyvystä oppia uusia asioita ja erilaisista tietotekniikkavalmiuksista. Harvemmin muistetaan, että **meta-tason osaamisen** kehittyminen on myös tärkeää. Meta-tason taitoihin kuuluu mm. itsensä johtamisen ja ajanhallinnan taidot. Kaikkia näitä osaamisen tasoja voi tarkastella ja reflektoida portfolio työskentelyn avulla. (Lehtilinna 2019 [tulossa].)

Yhtenä tärkeänä näkökulmana on opiskelijan reflektio-osaamisen kehittyminen. Ohjaajan tulee antaa riittävän tarkat ohjeet ja mahdollisesti kysymyslista opiskelijan oppimisen ja osaamisen reflektointia varten. Muutoin oman toiminnan tarkastelu jää helposti pintapuoliseksi tulosten tarkasteluksi eikä se auta opiskelijan ammatti-identiteetin kehittämisessä.

Opintojen loppuvaiheessa koottava näyteportfolio on hyvä esitellä ja käydä läpi pienryhmissä. Se mahdollista toisilta oppimisen ja oman portfolion edelleen kehittämisen. Opiskelijalle tärkeää on saada jatkuvasti palautetta portfolioista. Yhtä tärkeää kuin opiskelijan sitoutuminen portfolio työskentelyyn, on ohjaajan sitoutuminen portfolion kommentointiin.

Lopuksi

Usein keskustelu pelillisyydestä tai portfolioista lipsahtaa välinekeskeiseksi. Väline ei kuitenkaan ole ratkaiseva. Pelejä voi rakentaa eri sovelluksissa riippuen omista taidoista. Portfolioalustana Laureassa on ollut käytössä Kyvyt.fi ja sen käyttöön on tarjottu tukea, mutta opiskelijat ovat voineet valita itse alustansa. Tärkeintä on keskittyä sisältöön ja sen ohjaamiseen, opettajan aika ei voi kulua teknisten ratkaisujen päähkäilyyn.

Tämän päivän opiskelijat odottavat, että luokahuoneessa on yhä enemmän sähköä eli hyödynnetään monipuolisesti uusia digitaalisia työkaluja. Tämä vaatii opettajilta jatkuvaa kouluttautumista ja intoa kokeilla uusia työkaluja. On kuitenkin edelleen hyvä pitää mielessä, että tavoitteet ja sisällöt ohjaavat menetelmien valintaa eikä toisinpäin.

Lähteet

- Lehtilinna, M-K. 2019. Potrfoliotyöskentely osana oppimisprosessia. Artikkeeli Sometaduuniin-hankejulkaisussa. (tulossa)
- Kapp, K. M., Blair, L. & Mesch, R. 2013. The Gamification of Learning and Instruction Fieldbook : Ideas into Practice. Hoboken Wiley.
- Nykänen, A. & Lehtilinna, M-K. 2019. Portfoliotyöskentelyn ohjaaminen ja portfolio hyödyntäminen ohjaustyössä. Artikkeeli Sometaduuniin-hankejulkaisussa. (tulossa)
- Savignac, E. 2016. Gamification of Work. New Jersey: John Wiley & Sons.

Petri Oikkonen

AMMATILLINEN IDENTITEETTI JA OHJAAJUUS

Laurea-ammattikorkeakoulu järjesti vuonna 2018 henkilökunnalle mahdollisuuden osallistua Laurea Certified Tutor- koulutukseen. Päätin osallistua ja pääsinkin koulutukseen. Koulutus piti sisällään ohjaukseen liittyviä työkaluja, erilaisia ohjauksen malleja sekä ohjaukseen liittyvää sidosryhmäyhteistyötä. Tällaisen koulutuksen tarkoituksena on vaikuttaa osallistujien ammatilliseen identiteettiin. Ammatillisella identiteetillä tarkoitetaan osallistujan käsitystä itsestä ammatillisena toimijana siis siitä, millaiseksi hän ymmärtää itsensä suhteessa työhön, kollegoihin ja ammatillisuuteen sekä siitä, millaiseksi hän työssään ja ammatissaan haluaa tulla. Ammatilliseen identiteettiin vaikuttavat Eteläpellon ja Onnismaan mukaan koulutukseen osallistujan käsitykset siitä, mitä hän pitää tärkeänä, ja mihin hän sitoutuu omassa ammatissaan ja työssään. (Eteläpelto & Onnismaa 2006, 26.)

Koulutuksen aikana keskustelin ohjauksesta ja tuutoroinnista kollegoideni kanssa. Keskustelut ja asioiden yhteiset pohdiskelut vahvistivat omaa ammatti-identiteettiäni ja ammattitaitoani. Ammatillisen ja työidentiteetin rakentamisessa on Eteläpellon ja kumppaneiden (2006, 43–45) mukaan kyse persoonallisen ja sosiaalisen välisestä suhteesta. Sosiaalisesti määrittävä minä syntyy ensisijaisesti ihmisten suhteessa muihin ihmisiin ja sosiaalisen kokemuksen myötä. Persoonallisesti määrittävänä minä rakentuu yksilön emotionaalisista suhteista häntä itseään koskettaviin asioihin.

Ammatillisen identiteetin rakentuminen on henkilön persoonallista ja sosiaalista vuoropuhelua. Persoonallisen ja sosiaalisen vuoropuhelun määrä ja paino vaihtelevat työn ja ammatin mukaan. Eteläpellon ja Onnismaan mukaan työntekijöiden odotetaan rakentavan dynaamista ja joustavaa ammatillista identiteettiään yksilöllisesti, omien vahvuuksien ja intressien mukaan. (Eteläpelto & Onnismaa 2006, 43–45).

Laurean tarjoaman ohjauskoulutuksen tarkoituksena on lisätä osallistujan ammatitaitoa. Ammatillista osaamista voidaan kehittää kytkemällä koulutus osallistujan työhön, jolloin oppiminen ja kehittyminen ovat osa työssä hankittua kokemusta. Työhön kytketty oppiminen perustuu aktiiviseen reflektion harjoittamiseen ja sen hyödyntämiseen. (Viitala 2008, 261). Osaamisen kehittäminen edellyttää, että sitä jollain tapaa kuitenkin pystytään erittelemään ja arvioimaan. (Viitala 2005, 113).

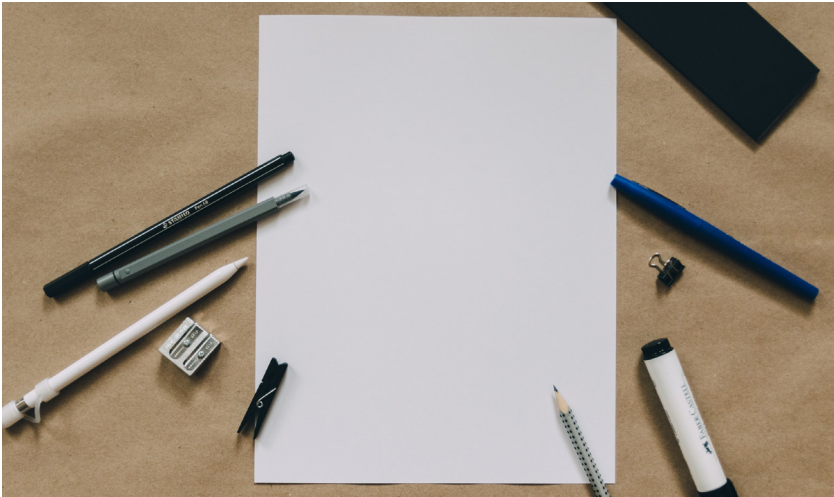
Tarve tunnistaa, tehdä näkyväksi ja markkinoida omaa osaamista ja vahvuuksia edellyttää tietoisuutta omasta ammatillisesta identiteetistä ja omasta osaamisesta. (Eteläpelto & Onnismaa 2006, 27.) Hyvä osaaminen johtaa hyvään suoritukseen, joka johtaa erinomaisiin tuloksiin. (Sydänmaalakka 2004, 150–151). Yksittäisen ihmisen osaaminen on perusta, jonka varassa hän onnistuu ja kehittyy omassa työtehtävässään ja työyhteisössään. (Viitala 2005, 109). Laurea Certified Tutor –koulutus mahdollisti ohjausosaamisen kehittymisen sekä vertaistuen ja ammatillisen osaamisen jakamisen koulutukseen osallistujien kesken.

Henkilöstölle tarjottava koulutus vaikuttaa laatuun ja tulokseen. Organisaatioin näkökulmasta sen tarjoamat koulutukset näkyvät osaamisen tutkija Otalan mukaan muuan muassa organisaation hyvinä tuotteina ja palveluina ja innovaatioina, jotka lisäävät organisaation liikevaihtoa ja tulosta. Otalan mielestä osaaminen lisää sisäisesti organisaation asiakastytyväisyyttä ja lisää sen asiakasuskollisuutta. Tämän tuloksena organisaatiolla on parempi kannattavuus. Otalan mielestä parempi osaaminen luo selkeyttä muun muassa prosesseihin eli organisaation kykenee kehittää paremmat prosessit ja parempia palveluja, jotka lisäävät sen kilpailukykyä. Näin ollen osaamisen kehittyminen parantaa laatua ja laadukkuutta. Ne houkuttavat asiakkaita ja rakentavat ja vahvistavat organisaatio tunnettavuutta. Ulkoisesti osaaminen houkuttaa taloon uusia osajia ja se näkyy työssä olevien hyvinvointina ja ihmisten yhteistyönä. (Ojala 2008, 303.)

Kävimme koulutuksen aikana mielenkiintoisia ja avartavia keskusteluita ohjausteorioista ja tuutoroinnista ja saimme kollegoilta rakentavaa palautetta. Lonka (2015, 55) määrittelee rakentavan palautteen peruslähtökohdaksi ilmapiirin. Sen on oltava tuutoreiden ja opettajien kesken kannustava ja luottamusta herättävä. Kriittiset kommentit tulee esittää asiallisesti ja rakentavasti, mieluiten kysymysten muodossa. Lonka pitää tärkeänä rakentavan palautteen suhteen valtataisteluiden välttämistä, eikä palautteesta aleta väitellä eikä kinastella. Parasta olisi, jos tuutori saisi itse miettiä, miten hän ottaa palautteen huomioon. Oleellista on, että palaute tulee antaa ajoissa, mielellään jo prosessin aikana ja että se suuntautuu aina tulevaisuuteen. (Lonka 2015, 55.)

Käytyjen keskusteluiden ja harjoitusten myötä koulutusryhmän jäsenten välille syntyi luottamussuhteita. Tämä lisäsi palautteen antamista helppoutta ja erityisesti sen vilpittömyydessä tapahtui mielestäni selkeä käänne parempaan. Aalto (2002, 124.) pitää tällaisen palautekulttuurin syntymistä organisaatiossa oleellisena asiana. Korjaavasta palautteesta on siirryttävä itseoivalluksen mahdollistavaan palautteeseen, korjaavasta palautteesta on muodostuttava tekijä, joka on olennainen osa työkuulttuuria. Lisäksi palautteen on muututtava kahdenkeskisestä palautteesta ryhmän sisäiseksi oppimisen muodoksi. (Aalto 2002, 124–125.)

Jatkuvuuden ja edelleen kehittymisen ohjaajana ja tuutorina Laurea Certified Tutor täydennyskoulutuspäivien lisäksi koulutuksessa olleiden mentorointitiimien keskinäinen keskustelu aiheen parissa olisi hyvä vartaistuki sekä tuki ammatillisen kehittymisen osalta jatkossakin. Kirjassa ”Jokainen tarvitsee mentorin” Ristikankaan ym. (2014, 28) mukaan valmentavassa mentoroinnissa on kyse yhdessä oppimisen prosessista kahden yksilön välillä, jossa molemmilla tapahtuu ammatillista kehitystä ja ajattelun kehittymistä. Valmentava mentorointi perustuu tasavertaiseen suhteeseen, jonka avulla opitaan uusiutumaan ja refleктоimaan omaa toimintaa kriittisesti. Tämä on ohjauksen ammattilaiselle välttämätöntä.

Lähteet

- Aalto, M. 2002. Parjaavasta kolautteesta korjaavaan palautteeseen. MMG Monimedia Group Oy.
- Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. 2006. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Aikuiskasvatuksen 46. vuosikerta. Vantaa. Dark Oy.
- Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.
- Ojala, L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki. WSOYpro.
- Ristikangas, V., Clutterbuck, D. & Manner, J. 2014. Jokainen tarvitsee mentorin. Helsingin seudun kauppakamari.
- Sydänmaalakka, P. 2012. Älykäs organisaatio. Helsinki. Talentum.
- Viitala, R. 2005. Johda osaamista! Osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. Keuruu. Inforviestintä Oy.

Suvi Sivén

OSALLISTUJAKOKEMUKSET LAUREA CERTIFIED TUTOR –KOULUTUKSESTA

Laura Certified Tutor –koulutuksien osallistujilta kerättiin palautetta kolmesta eri aiheesta; mikä on ollut parasta koulutuksessa, miten sitä tulisi kehittää, ja miten osallistujat haluaisivat jatkaa aiheen parissa.

Paras anti koulutuksesta

Koulutuksen alkupuolella osallistujakeskusteluissa ja kärkenä palautteissakin nousi esille koulutuksen mahdollistama aika tärkeän asian yhteiselle pohdinnalle laureatasoisesti. Tähän liittyvä vuorovaikutus eri kampusten ja painoalojen opettajatutorien, ohjaajien sekä muiden ohjausta tekevien henkilöstön jäsenten kanssa nousi ehdottomaksi koulutuksen kärjeksi. Toinen kärki oli lupa keskittyä ohjaamiseen liittyviin tekijöihin, toimintatapoihin, kehittämiseen ja kehittymiseen. Erilaisten toimintatapoihin liittyvien kokemusten jakaminen ja kokeilut nostattivat monia hedelmällisiä keskusteluja koulutuksen aikana. Näiden jakamisen seurauksena osa osallistujista kokeili toisaalla käytössä ollutta toimintatapaa ja huomasi niiden toimivan räätälöitynä omassa toiminnassa. Onnistumisia ja ahaa-elämyksiä sekä hyvää mieltä poiki yhteisistä keskusteluista.

Opiskelijoiden osuus osana koulutusta oli merkittävä. LaureAmko opiskelijajäsenenä oli kaikissa lähipäivissä vahvasti mukana yhteisissä keskusteluissa, ryhmäytymisessä, ohjauseksimerkeissä sekä osallistujina lähipäivissä osallistujina. Opiskelijoiden mukana olo oli koulutuksen osallistujien mielestä erittäin hyvä asia mutta erityisen myönteisenä nousi esille case-osuudet, joissa käsiteltiin erilaisia ohjaustilanteita draaman keinoin.

Laurea Certified Tutor –koulutus loi yhteisöllisyyttä yli kampusrajojen, joka koettiin tärkeäksi ollessamme yksi yhtenäinen Laurea. Koulutuksen aikana tutustuttiin ohjauksen parissa työskenteleviin kollegoihin eri kampuksilta ja painoaloilta ja sisäinen verkosto laajentui. Mikä parasta helppo kanssakäyminen, vertaistuki sekä keskustelut yhteisestä aiheesta ja sitä kautta ohjauksen kehittymisestä sekä kehittämisestä olivat keskiössä. Nämä vahvistivat entisestään vahvaa ohjausosaamista Laureassa.

Muutamat pitkään ohjauksen parissa työskennelleet kollegat olivat yllättyneitä Laurea Certified Tutor –koulutuksen eri tasoisista anneista, uusista ohjeistuksista ja kertoivat saaneensa omaan työhönsä uutta näkökulmaa. Vasta työnsä Laureassa ja ohjauksen/tutoroinnin parissa aloittaneet kollegat taas olivat mielissään saadessaan tietoa laurealaisista käytänteistä keskitetysti ja tutustuessaan ohjauksen parissa työskenteleviin kollegoihin. Näin kynnyksellä kysyä neuvoa ohjaukseen liittyvissä asioissa madaltui ja kehittäminen vahvistui. Yhteinen tekeminen ja pohdinnat ohjauksen parissa vahvistivat osallistujien osaamista ja itsetuottamus kasvoi.

Osallistajat kommentoivat, että vihdoinkin ohjaukseenkin kiinnitetään huomiota ja tuntuu siltä, että sitä arvostetaan vihdoinkin edes hieman osana opiskelijan opin-
topolkua ja valmistumista. Mentorointitiimien tapaamiset ja yhteiset keskustelut sekä uusien ohjauksen työkalujen haltuunotto antoivat oman mausteensa koulutukseen. Ajoittain kollegoiden välillä oli haastavaa saada aikatauluihin mahtumaan lähipäivien välillä olleita yhteisiä tapaamisia mutta niiden tapaamisten keskustelut mm. erilaisten ohjausta tukevien työkalujen hyödyntämisestä ja kehittämisestä koettiin antoisiksi.

Viimeisen parin vuoden aikana Laurean ohjaukseen liittyviä toimintatapoja ja työkaluja on uudistettu. Näiden uudistusten esittely ja käsittely Laurea Certified Tutor –koulutuksessa on osallistujien mielestä ollut myönteistä, koska uudet asiat ovat tulleet käsitellyiksi keskitetysti ja on voinut päivittää omia tietojaan lähipäiviin osallistumalla eikä ole tarvinnut arvailla ja etsiskellä muutoksen kohteena ollutta prosessia, toimintaa, käytänteitä, työkaluja tms. ohjaukseen liittyviä eri tekijöitä omassa työssään.

Kehittämiskohteet osallistujien mielestä

Laurea Certified Tutor –koulutukseen osallistuneilta kysyttiin, mitä heidän mielestään koulutuksessa tulisi kehittää edelleen. Koulutus sisälsi lähitapaamisten välissä seuraavaan lähipäivään orientoivia ennakkotehtäviä. Näiden tehtävien osalta osallistajat toivoivat kuormittavuuden tarkempaa pohdintaa ja niiden vähentämistä.

Ensimmäisen koulutuksen jälkeen näitä kyseisiä tehtäviä tarkasteltiin uudelleen ja niitä muutettiin vähemmän kuormittaviksi mutta siitä huolimatta toisenkin koulutuksen osallistujajoukko kiinnitti huomiota samaan asiaan. Tässä yhteydessä nousi molempien koulutusten osallistujien osalta mietinnät siitä, kuinka paljon

resursseja, työtunteja TASIin, tästä Laurea Certified Tutor –koulutuksesta voi kirjata ja ovatko kaikki osallistujat tasavertaisessa asemassa työtuntien suhteen.

Kahden jo toteutuneen Laurea Certified Tutor –koulutuksen osallistumiseen käytettävistä työtunneista oli annettu ohjeistus vararehtori Ojasalon toimesta mutta jokainen osallistujista kävi tähän liittyvän TAS-keskustelun oman esimiehensä kanssa. Koulutuksen järjestäjinä havaitsimme, että osa jo koulutukseen ilmoittautuneista perui osallistumisensa, koska määritellyt työtuntiresurssit eivät riittäneet koulutukseen panostamiseen.

Mentoroinnin saatua hyvää palautetta todettiin sitä tarvittavan lisää sekä mentoroinnista että coachingista päivittäisen arjen osana. Tätä korostettiin, koska vertaiskeskustelut ohjauksesta sekä siihen liittyvistä erilaisista asioista ja näkökulmista ovat erittäin tärkeitä opiskelijan ohjauksessa mutta myös ohjaajan ja tutor –opettajan työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Verkkokoulutusten laajennuttua useampiin eri painoaloihin viimeisten vuosien aikana havaittiin digiohjauksen merkityksen kasvaneen. Digiohjauksen työvälineitä käsiteltiin sekä koulutuksen lähipäivissä että mentorointitilaisuuksissa ja lähipäivien välillä tapahtuneissa SKYPE-/ZOOM-tapaamisissa mutta osallistujat toivoivat digiohjaukseen keskittyviä asioita lisää ja sen roolin kasvattamista. Hyvänä kehittämissideana muutamilta osallistujilta tuli ”oma opiskelijatuutori” koulutuksen ajaksi, jotta osallistujat saisivat lisänäkökulmaa omaan ohjaamiseensa tuutoroinnin merkityksestä eri prosessin vaiheissa.

Koulutuksen lähipäivissä oli paljon asiaa ja tekemistä yhdessä opiskelijoiden kanssa. Asiaa ja tekemistä pitäisi osallistujien palautteen mukaan saada vielä lisää. Loistava idea mutta neljä lähipäivää on ajallisesti rajoittava. Tämän osittaiseksi ratkaisuksi koulutuksessa oli yhtenä lähipäivänä ns. rinnakaistoteutuksia, joihin osallistujat saattoivat osallistua mielenkiintonsa mukaisesti. Osa olisi halunnut kiertää kaikki mutta aika ei riittänyt ja osa oli tyytyväinen voidessaan keskittyä vain pariin kiinnostavaan aihealueeseen.

Suvi Sivén (toim.)

OHJAAJUUS JA TUUTOROINTI LAUREA CERTIFIED TUTOR –KOULUTUKSESSA

Laurea Certified Tutor –koulutuksen kokemusten ja erilaisten huomioiden innoittamana muutamat koulutuksen osallistujat valottavat tässä julkaisussa opettajatuutorointia Laureassa. Vuoden 2019 aikana Laurean tuutoroinnin ja ohjaajuuden prosesseja ja toimintatapoja on kehitetty ja täsmennetty entuudestaan osana Laurean strategista toimintaa. Tämä on merkityksellistä, koska palvelulupauksemme ”Olemme täällä sinua varten.” käsittää hyvin moninaisia kohtaamisia ja vaateita. Tässä julkaisussa käsitellään näkökulmaa Laurean tuutoroinnin viitekehykseen, esteettömyyteen ja saavutettavuuteen, pelillisyyttä ja portfolioita opiskelijan ohjauksen tukena, uraohjausta osana opettajatuutorin työkenttää sekä opettajatuutorin ammatillista identiteettiä. Laurea Certified Tutor –koulutusta avaavat tekstit opiskelijoiden tärkeästä roolista koulutuksessamme ja osana työtämme, dokumentaation merkitys sekä mm. tekemämme videot tuutoropettajan tueksi ja osallistujien esiintuomat kokemukset mm. palautekeskusteluissa. Ohjaamista ja tuutorointia kansainvälisten opiskelijoidemme kanssa kuvaavat tekstit tuutoroinnin erityispiirteistä degree –opiskelajoiden kanssa sekä kansainvälisten opiskelijoidemme ajatukset opiskelijahyvinvoinnista. Toivomme sinun saavan tästä julkaisusta tukea tuutorointiisi sekä herättävän ajatuksia, miten ohjaajuutta ja tuutorointia voisi kehittää Laureassa yhä edelleen jakamalla hyviä käytänteitä, ideoita, toimintatapoja, hiljaista tietoaamme ja paljon muuta yhteisen tavoitteemme saavuttamiseksi.